

نور علی نور

بسم الله الرحمن الرحيم
تقطيع بهر خان برنج العارفين تاج الكاظمين من الملوك والدين حضرت

۱۷۱۲۸

PERSIAN SECTION

خواجہ معین الدین چشتی رح

تبصیح تام و سعی مالا کلام تمیناً و تبرکاً برای افادہ و فاضلہ امام
باہتمام کامل منشی بھگوان دیال صاحب عاقل و محنت

در مطبع پیشی نول کشوکان پورن من مطبع پیشی

الشماس

اس طبع میں ہر علم و فن کی کتب کا ذمہ دار شرفیت کے لیے موجود ہے اور ہر
انکی ہر ایک شائق کو بجا بہ فاسنے سے مل سکتی ہے جسے حکام اور ملاطہ سے شائقان اسے
حالات کتب کے معلوم کر سکتے ہیں قیمت بھی اداں ہے اس کتاب کے کل بیج کے ہر
صفحہ جو سادہ ہے اور ہر کتب اور دنیات درج کرتے ہیں تاکہ جس فن کی یہ کتاب ہے اس
کی اور بھی کتب موجودہ کا زمانے سے قدر والوں کو انکی کاروائی حاصل ہو سکے۔

کتب متفرقات دینہ وغیرہ

از مولوی محمد الدین کوپاٹوی۔
اسرار کریم۔ از منشی عبدالحق علی صاحب
چهار درہ مجلس سلسلہ تاریخ الائمہ
تذکرہ روایات ائمہ امامیہ از میر حسن
سب بیج سے برلی۔
دہ مجلس منظوم۔ معرکہ کر بلا سے از صاحب
چودہ مجلس بن۔
دہ مخزن۔ مصائب کر بلا از حکیم نصر اللہ
مجلس وصال
چیل مجلس شیریں سے۔ ذائقہ مائے
از میر حسن بنوی شہری اثنا عشری
دہ مجلس شیریں سے۔ عین البکا۔ مع رسالہ
نقد غزلیہ از میر حسن بنوی
میر حسن بنوی۔ از طوایب محمد رفیع علی خان
میر حسن بنوی۔
رموز القرآن۔ واقعات قرآن کا بیان از
میر حسن بنوی۔

محمد الدین از مولوی حامد علی صاحب۔
گلزار الفت۔ از منشی رحمان علی صاحب
پیش منقودہ طبع نظامی کا نقد خدائی۔
فضائل المشورہ المصنیع۔ تصنیف از
مولوی محمد رمضان صاحب۔
مفتاح القرآن۔ معنیہ مولوی محمد عبدالحق صاحب
ایق رابہری طبع نظامی کا نقد شیریں سے
شیریں احمدی۔ میرا پاسے رسول کا بیان
از جمال الدین حسین خان۔
مفتویٰ زائر۔ دعوت کرنا اسلام کا قبائی پر
کو از نو شیریں علی خان۔
دواور دہ مجلس سے۔ ریاض الارباب

بسم الله الرحمن الرحيم
والمصنف الميرزا محمد باقر

کتاب الاجاب مجمع در کبریا طریقت مطلق حقیقت غنی

بسم الله الرحمن الرحيم
والمصنف الميرزا محمد باقر

والمصنف الميرزا محمد باقر

۱۲۱۲۸

M.A. LIBRARY, A.M.U.

PE17128

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَرَدِیْفِ اَلَا یَف

نواخت نشسته لبان را زلال نام خدا	ربود دجان و دلم را جمال نام خدا
به بین وصال خدا در وصال نام خدا	وصال حق طلبی به نشین نامش باش
تو در تجلی اسما کمال نام خدا	میان اسم و مسکے چو فرق نیست بین
چو به نشین تو باش خیال نام خدا	یقین بدان که تو با حق نشسته شوی
بشرط آنکه به پری بهال نام خدا	ترا سر و طیران در وضا عالم قدس
خدا سے دوست بعز و جلال نام خدا	چو نام او شنوم گریه و مراد جلا
که از خداست ملالت ملال نام خدا	معین ز گفتن نامش ملول گر گردی

عزل

ما بوسیت مقبل تو روی گردانی ز ما چند خود را هر طرف مشغول گردانی ز ما مانے مایم از تو گرتونی مانی ز ما بارغ را خندان کنی گر چند گریانی ز ما وقت آن آمد که دیگر روپوشانی ز ما تا تو هستی در نهرازان پرده پنهانی ز ما این وجود عارضی باشد که بتانی ز ما من چه گویم کز که شد چون خود بهیانی ز ما	ما طلبکار تو ایم و تو گریزانی ز ما ما برون از شش جبت و در صد جبت نیان تو هر کجا خواهی شدن ما با تو هم ای بنجیر ما چو بحر و تو چو ابر سے بارماکش غم مخور گفتمش تا چند در پرده ام گر پرده پی آن گفت من در پرده ام گر پرده پی آن تو چون تونی پشت حقیقی چند نام این دن گفته چشم زمر آنے که طاهر شد معین

عزل

که جرعه ز شراب بقا دهند ترا درین قمار بیک داد هر چه هست ترا که تا فنا نشوے زه بخنی بری بقا بقیر شاه مکن میل و سوے شه بازا ازین جفایض و نمانت براج اواد	ولا بخلقه زندان بزم عتق در بیاد هر دو جهان را بشد ماند اگر بقا طلبے اولت فنا باید تو باز شاهی داد دست شاه پرید ز ظلمت بشریت چو بگذری بری

براق عشق بر آتو صد قدم طی کرد	تو ہم مضائقہ بگذار دیکم پیش آ
تو چند در طلب یار در بدر گروی	نه خود نگر که تویی منظر ہمنہ اسما
باین سنین کہ تو خاک و خاک تیرہ بود	باین نگر کہ تو آئینہ جمال منسا
سحاب عشق چو باران شوق مبارد	عجب مدار گراز خاک بشکفہ گلہا
انقباض ہستی خود را تو از میان بردا	و گر بہین کہ جمال کہ میشود پیدا
بگیر مصطلح عشق و زنگ تن بردا	بہ بین در آئینہ جان جمال جانانرا
بگوش تا کہ خیمت غبار بر خیزد	کہ تا معائنہ بینی ظہور نور حسدا
اگر تجھے نور قدم سے خواہی	معین نقاب و ش از جمال خود کشا

عزل

ہر کہ ردزی یک قدم بڑاشت اندر را	عاقبت رہ بردو بزم عشرت گاہا
آفتاب از اوج عزت رخ نمد بر چال	ہر کہ بر رویش نشیند گرد از در گاہا
برودہ انداس بہت بر فراز نہ سپہر	ہر کہ دانی کو نمد رخ بر بساط شاہا
یک نشان با من بگوئی از ہر روان را عشق	تا نگہ باشد براہ آید دل گسارہا
پردہ ہستے اگر تو ز سہ بنا را لا آلمہ	آن زمان بے پردہ بینی نور الاسرارہا
جان پرافشا ندان بیاوش از خاندن خواہ	شد بجد اسد میسر عاقبت دلخواہا

بہمن کسوت صورت جمال معنی را	بہمن کسوت صورت جمال معنی را
بگوئی عشق بریز آب روی تقوی را	بگوئی عشق بریز آب روی تقوی را
بہنیم چونہ حسرت کشت زار دنیا را	بہنیم چونہ حسرت کشت زار دنیا را
کہ تا نخست نہ بہنیم جمال موسی را	کہ تا نخست نہ بہنیم جمال موسی را
رموز عشق کہ گفت اندرخت موسی را	رموز عشق کہ گفت اندرخت موسی را
کہ کوہ تاب تیار در یک تجلی را	کہ کوہ تاب تیار در یک تجلی را
بہمن بدیدہ مجنون جمال لیلی را	بہمن بدیدہ مجنون جمال لیلی را

غزل

ز پیش خویش بر آنگن نقاب دعوی را	ز پیش خویش بر آنگن نقاب دعوی را
بزن بنگ ملاحت ز جامہ ناموس	بزن بنگ ملاحت ز جامہ ناموس
چو ہشت بلخ جنان خوشہ ز خرمن ہست	چو ہشت بلخ جنان خوشہ ز خرمن ہست
حق او کہ بگوین چشمت نکشایم	حق او کہ بگوین چشمت نکشایم
ز برگ برگ درخت وجود خوشنودم	ز برگ برگ درخت وجود خوشنودم
اگر ز آتش عشقت بسوختم چہ عجب	اگر ز آتش عشقت بسوختم چہ عجب
معین بچشم خرد حسن دوست نمایا	معین بچشم خرد حسن دوست نمایا

کہیفُ الباء

ای ز شرم رد ماہت روق غرق آفتاب	ای ز شرم رد ماہت روق غرق آفتاب
آفتاب از خاک ماہت یافت چشمت للہم	آفتاب از خاک ماہت یافت چشمت للہم
گر ز انوار رحمت یک شعلہ تابد بر فلک	گر ز انوار رحمت یک شعلہ تابد بر فلک

نور حقست آن هم گشته در ذات حق
انقره خنک چرخ را از سه کشد زیر لگام
از فلک بگذرد که فوق العرش منزه گاه آید
بسمه ما اودح انگیزی در ضمیر جبریل
در مقام بی منج اسرار کمال اتصال
از محمد دید باید فرض کردن در شب
یا رسول الله شفاعت از تو میارم
اندر آن روزیکه بهر انتقام عاصیان
در خیال من نمی گنجد تمنا بخت
هر چه خواهی با معینتی پیش بر از مهر و لطف

بچو نور ماه کنز خورشید کرد دست اکتساب
در شب اسرار چو آرد پای بهت در کباب
چون کند عدم سفرای خواجه عالیجناب
کشف اسرار بدنی کی کند ام الکتاب
از خدا نبود جدا همچون شمع از آفتاب
چونکه بیرون آید انوار تجلی از حساب
با وجود صد هزاران جرم در در حساب
آتش دوزخ برافروزد علم از التهاب
دارم از فضیلت امید رستگاری از عذاب
لیکن از درگاه مران واسعه علم بالقواب

غزل

بگوش جان من آمدند از عالم غیب
بباغ قدس تا شاخه شست گزنی
بجز قلم و حدت کند شناوری
در لایط غیب به تافت نور بود

ز حوان وصل شنیدم صلاهی عالم غیب
بر آب نظره دلکشا به عالم غیب
ولیکه گشت بجان آشنا به عالم غیب
گرفت کون و مکان را ضیا به عالم غیب

چنانکه نور خدا از در اسرار عالم غیب	همال شاہد جان بین در آفریده خاک
زلفه نفس عطر ساسی عالم غیب	مشام روح مردوح کن از روح مخدک
شون لفظ پیمبر صدا عالم غیب	نذا عالم غیب از حق نیشوی
مجد عری رہنما عالم غیب	ترا بحضرت عزت ہے نماید راه
نهاد بزم طرب در فضا عالم غیب	بر اوج طایم قدس آمد از شمع خاک
که تار سید جلوت بر عالم غیب	نشست بر پرچم بل دبال اسرافیل
کہ ہین بگوئے مجد ثنا عالم غیب	چہ شد ندیم سرا پرده گفت جبریل
شناش گفت بقرآن خدا عالم غیب	چو او نمود بحر اعتراف لا اھ
دید نور خدا در صفا عالم غیب	زدود جام دل از صیقل محبت پاک
مگر بہ پیرونی مقتدا عالم غیب	عروج نیست میسر بروج اودانی
جو لبلیکہ بود خوشنوا عالم غیب	ز شاخ سدرہ برآرد صغیر نغمہ عشق
گئے کہ در سرش افتد ہوس عالم غیب	مغین چو طائر قدس ز نفس رو بین

خند

کجاست آہ سحر گاہ و نالہ دل شب	خزنیہاست مرا پر ز نقد علم و ادب
کہ بحر رحمت مامن میزند بر لب	مباش تشنہ لب اندر بواد و عصیان

ازان زمان که در گفته ام آنست بر زما در ویدرت چون کنیم قطع نسب گرت کنون بر بایم ز دام خود عجیب بدان امید که یکبار گوئیم یارب چو شد پدید سبب معطل است سبب حجاب بزنگم بس بگویت فارغ درون سینہ سوزان عاصیان طلب قیاس کن که چه بینی بوقت عیش و طرب غلامی سگ کولش ترا بس است لقب	ظہور نور ربوبیت از بر اسے تو شد تو بندہ من و من رب تو بخشش نیست ہزار دہام کشادم کہ کردہ ام صیدت ہزار بار جواب تو گفته ام لبتیک نظر رحمت ماکن مخور فریب عمل جمال ذات بحسن صفت بیارایم مرا بھو کہ نیابی ببارغ عالم قدس بوقت درد و طلب لطف ماکن دید معین نام و نشان در گذر کہ در رہ

سرحدیف التاء

آدم گفت خاکے ز غبار قدم اوست شاہ باش وجودیکہ طفیل عدم اوست در آرزو سے سایہ عالی علم اوست درست کہ صدر بحر نہان در شکم اوست آن بندہ غلام و دیوان خط رقم اوست	عالم ہی از رشتہ بھر کرم اوست آدم شدہ بیدار و بہوز او لشکر خوا عیسیٰ کہ چو خورشید ز ندیمہ بر افلاک در در شکم بحر نہانت و دل او ہر بندہ کہ دارد خط آزادی دق

شادی جهان کرد فدا سے غم است	دانست که شادی جهانی به غم است
چون دید که نیکی تو کم بود بدی بیش	زین واسطه دانم که غم بیش دکم است
جانم که چید هر نفس از بهر وصالش	موقوف برودن آمدن و مبدم است
داریم امیدے که نپر سبند مجبشر	تقصیر معینشی که بنا بر کرم او است

غزل

توئی که جز تو ترا خود حجاب دیگر نیست	بغیر نور زخمت را نقاب دیگر نیست
توئی معرفت خود لا جرم بدی گشت	که در تصور تو اکتساب دیگر نیست
رموز عشق ز لوح دلم مطالعه کن	که حل نکته عشق کتاب دیگر نیست
شهود حق طلبی از وجود خود بگذر	که جز وجود تو اورا حجاب دیگر نیست
ز قشقرق بگذر در لباب جان بنگر	دران لباب عجب گر کتاب دیگر نیست
بگرد زاهد مادر خمار حسن سببت	گمان برد که جز آن می شراب دیگر نیست
چو محبت معین نام ادویه می پرسی	که جز خوشیش اکنون جواب دیگر نیست

غزل

اینچه نورت که بر کون و مکان تافته است	در عشقت که از مطایع جان تافته است
عشق اندامی نیست که از اراج شرف	سایه دولت او بر دو جهان تافته است

تو درون دل و بو تو ز خود می شنوم	نگفت عطر تو بر فالیه دان تافته است
بهر نادیدن خفاش نگر و پنهان	آفتابیکه ز هر ذره عیان تافته است
خواست خیاط قضا خلعت خاصی زد	رشته ما و ترا بر هم ازان تافته است
عکس رخسار تو در دیده گریان نیست	بچو خورشید که در آب روان تافته است
شعله زد آتش دل از نفس سوزانم	آه ازین سوز که بر کام و زبان تافته است
بر سر راه طلب عاقبت آریم بکفت	دولتی را که ز عشاق عنان تافته است
بزم حاصل معین باوه و صحت پیش آه	هان که مستی تو بر مجلسیان تافته است

غزل

چشم بکشی که آفاق پر از نور خداست	خالی از نور خدا در همه آفاق کجاست
معنی که ز نظر خلق نهان بود مدام	نیک بنگر که نمودار ازین صورت است
آبجالی که نظر نیز در آن محرم نیست	بچو خورشید در این آئینه پاید است
گفتمش چند بود حسن تو پنهان گفت	حسن پید است ولی دیگر بیننده کراست
سبک آ از خود و از هر خرفی بهره مجو	که کششما همه در جاذبه کاه رباست
طبل عشقت که در کون و مکان میگوید	پنبه از گوش برون کن بشنو کنین چه صد است
شد معین با تو بخلوت که وحدت محرم	تا که از هستی و از نیستی خویش جداست

غزل

مستم امرو ز ازان باده که در جام دست
 تشنگی دل ازان نیست که یابد تسکین
 تن پرستی ست که میلش به نعیم و نه جنت
 اضطراب دلم آرام گیرد به بهشت
 میرود هر نفس از دل بخدا یک دعا
 چون دل از عالم پاک آمده در کشور خاک
 از تو تا دوست گراز عشق بود تا بگری
 کس کشی چون کند آن تن که دلش گشته آ
 خلعت خار بدن گشته حجاب و نر
 طایر عشق که از کون و مکان آزاد است
 خطبه سلطنت و سکه دولت که زو
 نکته عشق که بر لوح بیان ثبت نیست

تا ابد چاشنی عشق تو در کام دست
 که همه جوی بهشت است که بجام دست
 جام دیدار خدا و عده الفام دست
 دیدن رو و لا رام من آرام دست
 قدسیان را به فلک گوش که پیغام دست
 هم با بخار و دآخر که سرانجام دست
 از کم و بیش منیدیش که یک گام دست
 توبه بین نفس جوست ولی برام دست
 تا لبش نور خدا بر در و بر بام دست
 مرغ زیرک صفت آونجه در دام دست
 تاجداران ملائک همه بر بام دست
 بر معنی همه معلوم به اعلام دست

غزل

آتش افروخت عشق و جسم و جان من بخت

گفتم آهی بر کشم کام و زبان من بخت

آتش دوزخ نذر دتابش روز فراق نار دوزخ گر چه سوزد پوستهای عاصیان نعمت هر دو جهان با عاقبت سیخواد و ثواب عقبه گرفت و عشق مولی ماند پس اہل عقبه سود برد و طالب دنیا زیان آتش دیدار یارم در بیابان طلب چون نشان بنشانی در روگنای چونکہ در مرآت جان دیدار جان شویان صد ہزاران پرده بود اندر میان دوست گر معینی پیش ازین گفتے ز حسن شمع	آہ ازین آتش کہ پیدا و نہان من نبوت آتش بھوش مغز استخوان من نبوت آتش عشق آمد و ہر دو جهان من نبوت سطوت نور تجلی این دامن من نبوت گر می بازار اوسود و زیان من نبوت کاش این تشنگی روح در دامن من نبوت برق استغنا از ان نام و نشان من نبوت طلعت تن در نور نور جان من نبوت جله از یک شعله آہ و فغان من نبوت این مان نور خورش شمع و بیامن من نبوت

غزل

آتش آمد پدید جسم و جان کیسر نبوت سخت جسم جانم از محرم خدا باز پرس اینچہ آتش بود کاندہ حاصل از مقدس اخگر سے میبود نہان زیر خاشاک مہر	دل درون سینہ ام چون عود در بحر نبوت کین چہ آتش بود کردوی جلہ بحر نبوت کین ہما عقل را در اوج فکر پر نبوت عاقبت کی شعلہ زد مجموع خشک و تر نبوت

من ز دیده ریختم آبیکه نبشیدم خو اتم آبی زخم شاید که سوزم کم شود خلق گویند مغبین این مزر منبر گو اشک خون آلوده بوده آتشم بهتر بخت در تنم آتش فتاد و بر فلک اختر بخت آه کین آتش هزاران واعظ منبر بخت	
غزل	
کیکه عاشق و معشوق خوشین همه است اگر بدیده تحقیق بنگرے دانی چو اندر آینه دل فتاد مکرش اگر تو خرقه هستی خویش پار کنی از جام عشق نه منصور بخود آمد و بس که بر بدو دگرین ساخت با اویش قرن رموز عشق کند آشکار و نه نشد گو که کثرت اشیا نقیض وحدت تست تعمیت گر از اعتبار ماؤ نیست چونائی که بند بردمان نه لب خویش چه جاس باده جام و کدام ساتے هست	حرف غلوت و ساقی انجمن همه است که ناظر دل و منظور جان و تن همه است چنان نمود که در جسم و جان من همه است نظر کنی که درین زیر پیرهن همه است که داری سر همیگفت با من همه است سوئے مدینه که آورد از قرن همه است چو دل بدید که در سر و در علن همه است تو در حقیقت اشیا نظر سنگن همه است را اعتبار گذر کن که ماؤ من همه است مناده بردهن عاشقان دهن همه است نموش با سن معینی و دم مزن همه است

غزل

یار با این صورت که در مرآت جان پدید آید	آینچنان سخن درین پرده نمان پدید آید
ذره ذره نیست خالی در هر کون و مکان	و آنکه سیر نیست از کون و مکان پدید آید
آفتاب بے در لباس ذره با من خلف	نور دیگر میفرودد هر زمان پدید آید
گر لباس هر در لباس تا قوی پیدا و لیک	آنکه پنهانست اندر رخ جان پدید آید
آنکه اندر بزم جان هر دم با و از دگر	مینوازد پرده صاحب دلان پدید آید
آنکه خود بر خود تجلی میکند پس خود بخود	عشق میبازد بنام عاشقان پدید آید
چند هر ساعت بن و تو در میان آری	آنکه مقصود از من دست از میان پدید آید

غزل

نام او میسر دم اول تا چنان شد عجب	کو چو شیر اندر گرجانم روان شد عجب
یاد او جان چنان آیمخت که فرط طلب	یاد او گوشت او در جانان شد عجب
خلق میگفتند یادش تا خون خواه	این سخن باور نکردم تا چنان شد عجب
هر تے دل را توقع بود زان لب شکر	آرزو می دل بجام عاشقان شد عجب
آنکه اندر پرده عصمت گمستور بود	پردها افکند در سواک جهان شد عجب
ارشته جان مرا گسخت مراض فرقا	تا امید وصل تو پیوند جان شد عجب

ہر دے کے زبانشان میخواست تاباں نشان	چون معین در زبانشان نشان
غزل	
در رہ عشق توام درد تو ہمراہ بست رہ خوفست و شب مظلم و دشمن بہ کھین در حرم حرم خاص گرت رہ نہ بند حسن ساقی بجز پرده اگر جلوہ نہ کرد چون من القلب الی الرب نکشادند چشم عسل زیر علم عشق در آرد بچو خورشید کن جانب ہر ذرہ گاہ تو نگو خواہ دے و جنت وصل آن پو اگر مطیعان ہمہ طاعت ہر دست بند	مونس خلوت دل آہ سحر گاہ بست رہ سرم نور تو کلمت علی الشہر بست ہمت از دور زمین بوسی در گاہ بست عکس افتاد بجام دل آگاہ بست پادشاه من کش و نشین کہ ہمیں راہ بست در سپاہیکہ ہزار مذکیہ شاہ بست زانکہ در سخت دل منزل یکاہ بست و آتش سحر نصیب دل بد خواہ بست او معین بدرقہ آہ تو یک آہ بست
ردیف آجاء	
مرا ز عشق تو در دیت در دل نجر فتوح عالم غیبی ہے کنت ز ثمار صبل روز ازل ساقی است گفت	کہ گر چہ شیخ و ہم ہم نے شود مشرب گئے کہ در گہ میخانہ سے شود مفتوح آبا فریق مکار ایتہا درو الصبوح

چہ جرحہ ہاست کہ بر خاک تن نہیں زید سوار کاری میدان چرخ می سزدت فَنُورٌ وَجْهٍ حَسْبُهُ بَعْدَ مَا طَلَعَتْ مَعِیْنٌ بِعِشْقٍ دہر جان گیر عیب	ز بادہ کہ دلم می کشد ز ساغر روح اگر ز دست نمائی لگام نفس جوح بَلَا مَظْاَهِرِ آیَاتِ کَمَا وَتَلَوُحُ بر دہ پیش سلیمان بخورد خوش فتوح
قصیدہ	رَدِیْفُ الدَّال
حمد کیہ بچو بحر کرم بیکران بود حمد کیہ در تضاعت ذرات کائنات حمدی بدان مشابہ کہ ادراک کنہ آن حمد کیہ چون عمارے عزت کند روان حمد کیہ در ہواے ہوت ہماے واد حمد کیہ ظل رافتش ارب بر کسے فند حمد کیہ چون ز حیطہ جان سر بردن کند حمد کیہ چون قدم کشد از ضیق کن فکان حمد کیہ چون زبان دہش زور بیان حمد کیہ در ہواش ملائک فگندہ پر	حمد کیہ شکر نعمت ہر دو جهان بود چند اندک مستزاد کنی بیش ازان بود برتر ز پایہ حسد و خردہ دان بود بر منکب ملائکہ حکمش روان بود بر تخت گاہ ملک قدم سائبان بود بر بند مقاصد خود کامران بود ہر تار مو بر تن ازان صد زبان بود جولا گمش نہ حاجت لاسکان بود تحسین قدسیان ہمہ نعم البیان بود آن خود چہ جاے حوصلہ انس و جان بود

حمد کی نہ ملک کنش انشانہ السون جان
 باد انثار بارگہ قدس کبریا
 آنحمد ناقصیکہ بگویند بندگان
 لا احصیست تحفه خاصان درخشا
 درادن کبریا شش فکندست باطن
 ادبے نشان محض چہ جوئی ازو نشان
 حشمت چو نیت پرده زرح کی بر فکند
 آنرا کہ پردہ از نظر برگرفتہ اند
 حقا کہ کوششے تو بجائی نہیں
 سد وجود بشکن اگر مرد این رہے
 او بود در ازل متوحّد کہ در وجود
 از مطلع وجود چو نور قدم تبات
 تا حسنش از دریچہ ہستے نمود درخ
 ز آئینہ وجود نماید باب و خاک
 در نقطہ گاہ خاک مبین جز باعتبار

بل خود بذات خود مقصد سے آن بود
 کان مصد محامد قدوسیان بود
 کہ در غور خدا سے حق عزو شان بود
 این گفتگو چہ لائق آن آستان بود
 آن شاہباز قدس کہ عرش آشیان بود
 ہر ذرّہ بر خدائی او صد نشان بود
 صاحب نظر کجاست کہ او خود عیان بود
 در صد ہزار پردہ دیگر نہان بود
 گر یکیش ز جانب او ہر زمان بود
 ورنہ ہزار سالہ رہ اندر میان بود
 جزو سے نمود و تائب ابد بچنان بود
 از ظلمات حدوث چہ نام و نشان بود
 زین گفتگو بہر سبب کہو داستان بود
 آنصورتیکہ معنی روح روان بود
 کان مرکز حاضرت ہفت آسمان بود

اندر دهاون خاک نهند نفس ناطقه
 گنجی که شاه عشق نهند در دل خراب
 بهر هفت دوزخ از قفل دل کثیر است
 دیو و ملک بنقطه دل در تنایع اند
 عقل و هوا فرشته و دیو نند در نهاد
 جازا بدوزحمت و تن راز شهوت
 کم خور دست مایه حکمت در آن قرار
 تن مرگ نیست است بر آخر ز سبب زیم
 دل چیت در بحر صفادان کز نرو
 جان چون مسج گر بهد از مهر می
 هر کس که پادامن بهمت کشد چوکوه
 و از آنکه دل به گفت بود از مهر بدست
 و ترا که دیده تر بود از آتش درون
 در محنت فراق چو دل میرو در دست
 از ذره ذره اش بچکد قطره قطره خون

۱۰۰
 ۱۰۱

تا از زبان غیب ترا ترجمان بود
 نقد و کون در عوضش را گمان بود
 هر شست خلد یک گل ازین بوستان بود
 چون سعد و بخش کش به فلک اقتران بود
 با جسم و جان نشان به مثل توان بود
 نقصان این مقوی در حجاب آن بود
 سود دست گر چه تن رازیان بود
 آن به که روزه معرکه لاغر میان بود
 آنرا که چون صدف همه تن استخوان بود
 بار و روح قدس تا به فلک هم عنان بود
 از تند باد حادثه اندر امان بود
 دل همچو بحر باشد و کف همچو کان بود
 چو ابر بر بساط جهان در فشان بود
 در لذت وصال به بین تا چهران بود
 با هر و لیکه عشق تو در امتحان بود

ہر حربے ز غیر تو بردل جراجست یار ب بحق سید کوئین مصطفیٰ شاہیکہ تخت سلطنتش گربرون بند آنخواجہ کز حیم حرم تا قضائے قدس آنخرقہ پوش فقر کہ بردوش عیشیان یاران الہیبت کہ درد از ضرب عشق از ایشان شنیدہ ام کہ ز لطف تو بندگان تو مید چون شود دل و جان امیدار دار معین بر رحمت حق منتہائے تو	زخمیکہ از تو میرسد آرام جان بود کش جسم و جان خلاصہ کون مکان بود قدرش فراز ملک کن فکان بود گاہ عروج نہ فلکش نزد بان بود از گرد امن کر مش طلیسان بود بر نقد دو کتے رقم نام شان بود ہر چہ گمان بر ندیقین آن عیان بود جائے کہ رحمت و کرم بیکر ان بود امید از ان زیاد کہ اندر گمان بود

غزل

اسے از ظور نور تو کون و مکان شمس و قمر گوے کہ انوار انبیاء بر روی ہر کہ بہتہ سعادت و عطا شد در قبو دشمنانش گردان استواء جان کز بدن چو آہو و خشے رسید از عرش تا بہ فرش ز نور تو آفرید	آندر ظور خویش ز نور تو مستفید وقت دعا سپردہ بدر بان تو کلید از رقبہ دستا بخت ہر کہ سر کشید بر روی مشکناذ زلف تو آرمید

تو بجز رحمتی ومن آلودہ گناہ ہر دیدہ را تحمل دیدار دوست نیست از جام صاف عیش کسے چاشنی گرفت زالم چه غم کہ ہر نفس عمدم کم شود خواہد معین کہ حسن تو بیند معاینہ	پاکم بشوے اسے ز تو پاکے ہر پلید جز دیدہ کہ دام کنند از تو اہل دید کز خم عشق دروے در د تو دگرشید چون ہر قسمت مرد دل جان و مبدم میر خزند تا بکے شوم از گفت و از شنید

غزل

اے تو سلطان دار ملک وجود مرکز محور وجود توئی اول داخر بجان و بہ ترن مہدات از کجاست منہدا ز اولت نام ازان محمد شد گر ملک سرکش ز خدمت تو شدہ جام جان نامے دل جام جانت ز دودہ صیقل عشق تا نمودہ ز جام استی تو	ہمہ عالم طفیل تو مقصود کہ بہ توقامت ہو جو ظاہر و باطنے بحشت وجود منتے تا کجا الیس بعد کامت راست عاقبت محمود ہمچو ابلیس میشود مردود منظر اسم شاہد و مشہود از براے ظہور نور شہود ہر چہ بودست و ہست و خواہد بود

می نرسد توحین در دود به تو حق تعالی زمین شود خوشنود

غزل

در جان چو کرد منزل جانان محمد	صدر در کشاد در دل از جان محمد
ما بلبلیم نالان در گلستان محمد	مالو لوییم و مرجان عسلان محمد
مستغرق گناهییم هر چند عذر خواهیم	پژمرده چون گناهییم باران محمد
از درد زخم عصیان مارا چه غم چو سازد	از مرهم شفاعت درمان محمد
امروز خون عاشق در شوق اگر بدید	فردا ز دوست خواهد تادان محمد
ما طالب خداییم بر دین مصطفاییم	بر درگش گداییم سلطان محمد
از امتان دیگر ما آمیم بر سر	و از اکسیت مادر برهان محمد
ای آب دگل سرود کی جان دل	تا بشود به پیش برفان محمد
در بان و بوستانم دیگر مخوان	با غم بست قرآن بستان محمد

غزل

اگر لباس حدو شم بدر کنی چو شود	مرا ز سحر حقیقت خبر کنی چه شود
بگو خسته دلانیکه جان رسیده بلب	اگر بر رسم عیادت گذر کنی چه شود
که سر نهاد برین در که در کشاده نشد	شبه بصدق برین در سبر کنی چه شود

ولا جمال خدا چشم سر نخے بیند	اگر بدیدہ لشریک نظر کنی چه شود
گر اعتدال ہوا سے محبتش خواہی	ہوا سے خوشیتن از سر بدر کنی چه شود
بگو بقل کہ تا چندش جبت گردی	جہات را ہمہ زیر و زبر کنی چه شود
بگفتش چه سفر ہا معین برائے تو کرد	بگفت یک قدم از خود سفر کنی چه شود

غزل

مگر فصل بہار آمد کہ عالم سبز و خرم شد	مگر وصل نگار آمد کہ دل با عیش ہوشم شد
بیا ہچون خلیل امشب ز غارتن بردن	کہ نور حق پدیدار از ہمہ ذرات عالم شد
ہزاران جام ہر لحظہ بکام دل ہمیر نزد	از ان دریا کہ یک قطرہ نصیبش اعظم شد
دلم را نالہ و افغان چونی زان آبین آمد	کہ تقسیم زنی باشد صد اگر زیر و گردم شد
چو در دل دروید نشہ ز روح خوشین و	از غیب الغیب شد آگہ دلی کو حاضر دہم شد
ملا مک بہر یک قطرہ باندہ چون صد نشین	ہزاران بحر بیابان متار خاک آدم شد
اگر بچشم ہم خواہی دل غمگین بدست آرد	چو دل غمگین عشق آید ز غما جلد نیم شد
اگر بایار خود باشی ترا دوزخ بہشت آید	و گر بے بار خود مانی ترا جنت بہشت شد
الا سے ناصح قائل صلاح از ماچہ چونی	ترا شیخ نصیب آمد مرارند سے مسلم شد
اگر باد نمیدارے ز بہستی سوسے رو	قد جانی خدائی بین کہ برستان مادم شد

اگر آنساقی وحدت نقاب از رخ افکنند مرا میگفت کای عاشق بمیشوقی رسی آخر جو بحر عشق موبی زده حباب جو دریا کشند ز بهستی چون جدا گشتم حریم کبر گشتم معین را در ضعف آنکس بمنبر در سخن آورد	که جام و بادیه کیان گشت بحر و قطره در هم بجز اسر که از عالم ز رفتم تا که آن بهم شد وجود واجب ممکن مثال بحر و شبنم شد چون از خود فنا گشتم چه گویم هر چه گویم شد که در گواره طغیانه قرین ابن کریم شد

غزل

چشم بکشاے که دیدار خدا جلوه نمود عکس رخساره ساقی نبود از رخ جام ساقی عشق مرار و زانل بادیه چشاند یار باین مستی من زان می نرم است دل چو آئینه حق آمد و صیقل غم عشق آندے کز ظلمات بشرے یافت عکس حقے تو و عکس تو در آئینه جان بادیه صافست پندار که رنگین شده است عشق در دار بقا ز دیلم روز نه	دیدہ شو یکسر و بر بند در گفت و شنود هوش و آرام زمستان مے عشق ربود تا ابد هر نفسم مستی دیگر بقدرود یا ز هر خطه بمن بادیه و یک پر بود اے خوش آن دل که می عشق غبارش زدود عکس انوار خدا بود در و هر چه بود عکس عکس تو یقین دان که همان عین بود آن ز هر رنگے جامست که شد سرخ و کبود تا که در تافت بقصر عدم نور وجود

دُرّه هستی من از پله خورشید ازل موم دریا سے قدم شبنم امکان برداشتن از پس پرده همیداد نشان از من و ما اول و آخرم و ظاهر و باطن همه اوست عشق بر پرده هم باخت معین بارخ و دست	کرد این روزنه کن فیکون میل صعود شد نهان غیب شهادت همه در بحر شهود من و ما رفت هم ماند چو برق بکشد که هو بود و همو هست و همو خواهد بود پیش از این کز من و ما نام نشان نیز نبود

غزل

این چه سود است که اندر سر بایچند بنفش رشته عشق از طرف تست است کشش تست که کوه دلم از جای برد جنبش سایه چو از جنبش شخص است مدام هر کجا شاخ گلک هست در اطراف چمن دست از دامن عشق تو نخواهم گذاشت نخل عشق تو بباغ دل خود شاد میزنم	این سر رشته ندانم ز کجای جنبید میلست اندر دل عشاق چرا می جنبید دل نه کای هست که از باد هوا می جنبید سایه از شخص پندار حبابی جنبید همه از تقویت باد صبا می جنبید بخدا تار مرقع در تن ما می جنبید بین که در مصر غم هیچ نه جانی جنبید

غزل

آرزو آتش بار من یک شعله بیرون ندم	این آتش پنهان غم بر گنبد درون ندم

دل غرق اندر یا شود کوه و جبال خون زند	مهر نهان پیدا شود کون و مکان نیکند
آئینه ذات وی کس پیش تو دم چون زند	ای دل تو مشکوۀ وی طغرا آیات کند
وز غمزه گر خنجر کشد هم بر دل مژدن زند	از خنده گر ریزد نمک بر ریش جان آید هم
لیله چو تیر امتحان بر سینه مجنون زند	و اسر که در گمراه جان چون شمر شیر لایند
از خاوت خامی چنان تحت خود ویران زند	عشق از درای و لامکان ز خمیه اندر باغ جان
مسکین معین در هر دران لعل دلگیر زند	مفلح چو یابد گوهر پوشد نه هر بد اختر کند

غزل

بجو تخته سلطان کسی دیگر نمیکند	مرا در دل بغیر از دوست چیز دیگر نکند
ز دل بیرون زند خمیه جبر و نمیکند	در دون قصر دل ارم کی شبی که گر نکند
که مهر کبریا که او بهر منتظر نمیکند	بصدر رسد هر دل خیالش کو زند نکند
میان عاشق و مشوق سوختن نمیکند	نست گر چند موسی شد حجابان بود نکند
که در اوج هوا سحر عشق بال پر نمیکند	صفیر بالفت غنمی بگوش مرغ جان آمد نکند
ترا افسر چه کار آید چو اینجاست نمیکند	نفعی ذات خود بودن ز اثبات صفات نکند
حساب یکدم عاشق بصدر خشر نمیکند	حساب عمر صد عاقل بمحشر بگذرد یکدم نکند
که خمر فنی از روی آتش بصدر خشر نمیکند	رموز عشق اگر بخدای ز لعل دل تو انجان نکند

ز بحر عشق یک قطرہ ظهور سر منوریت آبان جامیکہ من خوردم نہان گماند معنی گزیمخواہی کہ سرش بر زبان	بطرف ہمت عاشق ازین کمتر نیکنجد شراب عشق در جوشت در ساغر نیکنجد مقام آن سردار است بر منبر نیکنجد

غزل

مگر صبا ز سر کو سے دوست می آید چہ رشکماست کہ از یاد می برم ہر شب ز کوئی دوست چو عاشق کشیدہ دارد پا وفا چگونہ کند عقل و ہوش با من است ہر آنچہ آید از غیب نیک و بدنگر ازین مصائب ان مثال شادان باش بیا بوجہ معینے روز عشق شنو	کہ از زمین و زمان بوسے دوست می آید کہ روی او ز چہ برد سے دوست می آید کمند شوق ہم از بوسے دوست می آید چنین کہ جام ہنیا ہے دوست می آید ہمین بست کہ از سحرے دوست می آید کہ تیر دوست پہلو سے دوست می آید کہ از حکایت او بوسے دوست می آید

غزل

فیض خدا کہ بردل آگاہ میرسد بگنہ ز فکر روز سے رزاق را شناس اسے آتشہ بود سے عصیان میرسد	ایدل ہوش باش کہ ناگاہ میرسد بنگر چگونہ رزق تو دل خواہ میرسد کا موان حجب رحمت اللہ میرسد

در باغ جان شکفته شود صد گل مراد	زان نغمه گز نیم سحرگاه میرسد
ز دیک عشق حلقه سحر بر در دم +	آورد و مژده که شهنشاه میرسد
در شاهراه سینه در افتاد و غلغله	گفتند شاه عشق ازین راه میرسد
گفتم چه پیشکش کنش بیک عشق گشت	هین حاضر بیار که از راه میرسد
یعنی شراب اشک و کباب جگه بیا	با آه و ناله کز دل آوازه میرسد
چون تحفه پیش بر دم و اندر برم کشید	مانند کمریا که پرگاه میرسد
جائیکه زاهدان بنزار اربعین رسند	مست شراب عشق بیک آه میرسد
ز یار خود سفر کن از پیچ حد معین	تنهامرد باش که همراه میرسد

غزل

واقف آنست که دل افکند از شد	جای آنست که جان طالب دیدار شود
گنج مخفی چو بیاز ظهور آمده است	عارف آن به که ز غلوت سکو باز شود
یلتج دانه ز چه زوخمه بصحرای ظهور	تا رخس ز آینه کون نمودار شود
و ده چه دالم که درین واقعه سرگردانم	چه عجب گر جگرم ریش دل افکار شود
خلق گر بهر ظهور اندر چه را محبوب اند	یلتج دید که عجب موجب اظهار شود
چون حجابش منم آخر ز میان برخیزم	ما بهم و دیده و بنیت ده دیدار شود

او در آئینه من چهره خود می بیند
 حاصل آنست که این مسئله بجا می آید
 او چون خود عارف خود آمده ما محرومیم
 قدر جوهر شناسد مگر آن جوهریست
 پرده آب و گل از روی دل و جان بردار
 نیست اغیار که آئینه یارند همسر
 هر که در بزم بقا جام بقا نوش کند
 عکس خساره ساقی چو قدر بر رخ جام
 هر که اعتقاد زلف تو در آرد بجمند
 اینچه را دست که از پرده بردن افتد
 یعنی آن لطف و عنایت که خداوند است
 چون بر سیدین بیمار خود آئی سحر
 تو بخوابی و دست یار گرفت بکنار
 هر که چون نقطه نهد یک قدم از خود ببرد
 اینهمه باده که بر جان معین می شود

خود بدین واسطه مطلوب و طلبکار شود
 وین سخن مشکل اگر راست بشوار شود
 بس نهان از که بدو بر که پدیدار شود
 که صدف بشکند و خود در شوار شود
 تا همه ظلمت هستی تو انوار شود
 نور آئینه رخسارین که همو یار شود
 دست در جل انا الحق زده بردار شود
 روی خانه کند زاهد و حشما شود
 بکسلد رشته تسبیح و زینار شود
 تا دل بخیزان واقف اسرار شود
 چه عجب باشد اگر زنده گنگار شود
 تن درستان همه زین واقعه بیاورد
 چشم بخت بود آن روز که بیدار شود
 اندرین دایره گشته چو پرکار شود
 دل مستش از آن نیست که بشیار شود

غزل

دگر کہ غمزدہ ساقی کز شکر فرومود	که هوش و صبرستان بزم عشق
نه عقل مانده عشق و رفت غفلت	بسوخت آتش غیرت هر پنج بود
چو آفتاب محبت تماقت روشن شد	که در برابر هر ذره آفتابی بود
چو قلیسند نام شراب حد فاصل	که زنگ غیزگی ز جام دل بزود
ز رنگ غیر چه جام دم مصفی شد	ز زده ذره سن لوزخ جال نمود
حدیث خود برانم بر این مجلس گفت	بگوش مستحمان را ز خود ز خود شنود
کشاد کار معینی ز قبض و بسط خود	بیا که ساقی وحدت سر بسو کشود

غزل

راه بکشائے که دل میل ببالا دارد	پرده بر گیر که جان عزیم تماشا دارد
باز دل کز شرف قصر ازل کرد نزول	باز پردان کنان میل هما بخا دارد
دم از عین عدم رفته سو قاف قدم	صعوه را بین که هوس صحبت عقدا دارد
من اگر خود ز دم او کشم جانب خود	هم از ان سلسله عشق که با ما دارد
که بخود خواند و گاهی ز خودم میراند	آه ازین غمزه که با عاشق شیرا دارد
حسنش اندر پس صد پرده چنین جلوه گر	واسے زان دزد که آ پنجره هوید ا دارد

گر چه از جاسے بردست و لیکن بخدا حافیت چهره دلدار عیان خواهد دید حسن آن ماه چو خورشید پدید معین	که شب در درو درون دل با جا دارد هر که آئینه ز نگار مصفا دارد + محرم آنست که او دیده بنیاد دارد

غزل

شراب ساقی ماستی از جام و گدازد نه از جام ست این مستی نه از خم و نه از با بپر عقل دین از سر نه دل ماند جان در بنیر عکس انوار جمال خود چینی بیند نمی گوید که در دیشم بیایک خطم پر شمع کند بدم جدا از بند و دیگر هم نه بنوازد چو طور از پر تو نورش دلم از مهر سرگردان بیند از نظر زاهد مرا کیمن منسکین چه میداند تو اے فاضل که شاید عاشق بید سوزنت هم بخواند مرا و اعظم پندارد کجا از مقدر عشق بخت سرفرو و آید	که از یک قطره جمعه راز عالم بخیج دارد و لے در چاشنی گیری بران بهما گز دارد اگر آن ساقی دلبر نقاب از روی بردارد نگار من که در آئینه جامم نظر دارد - نگارے که پے خویشم چو خالقه در بر دارد دلم گز ناله دار و چو نئے زین رنگزدارد چشم خورشید را گز دره رازیر و زبرد دارد گناه بحد و طاعت بغایت مختصر دارد مرا خویشتن حاصل یک آه سحر دارد که عاشق میل چو مستوق خود جا گدازد کسے کا ندر مقدر جانان مستقر دارد :

معین سر و حدت را نیار و بر زبان آید	مگر سرش قلم گوید که در عالم در سر دارد
غزل	
صدف چون به قطره برو بحر می آید صدف غرقست در ریاد و ریای خود از آن صدف آتاپ ریاست یا قطره از آن صدف لب تشنه در دریای لب بحر می آید صدف از قطره باران عطش را میزدین چو قطره هر که بیرون شد دریای وجود از بخار از بحر انگیزد شود ابره فرو ریزد بحق اد که در کسوت جالش به توان دیدن	چرا لب تشنه چندین که بقعر بحر می آید چو یابد قطره دیگر دهان خویش بکشد چو سان اندر کشد بحر که کسش قطره یابد بقطره میل از آن دارد که بوسه بحر می آید چو لکین آب دریای حرارت را سبزه آید بسو بحر خواهد شد اگر سر بر فلک سایه چو باد بریاد آید اگر دریای شود شایه لبشر آنکه ز نگار از رخ آینه سبز آید
چال دست بکسوت معین که توان دیدن	همان بهتر که در کسوت جالش خویش نباشد
گر برده آب گل از جان دل کی شود غزل هر کس که اندر سیرا حق بود قصد خیر او هر طالب لب که نیاز جان با عاشقان شد همنان سیر براق عاشقان در هم نورد آسمان	از کسوت هر ذره مردگر بیرون شود یا بد وصال خیر او از زخم حیران خون شود آنجابر و گوئی انجان بر ملک اندرین شود بر هم زند کون مکان تا حضرت بیچون شود

امروز من بربو او گسترته ام در کوکاو بوسے زخم و جدتش مار ز ما بیگانه کرد ہر کس خود رطل گران لایب شود و سرش چنان من است آن پجائے ام و ز بکو او دیوانم اوسا قی و متش منم پیانہ در دستش منم چون فی خیش گلگون کند دل نالہ را افزون معتوق ما عاشق شود عاشق بمعشور مسکین معینے تا کنون در شام غم مانده برون	فردا کہ بنم روی او دانی کہ عالم چون شود یارب کہ مانند آشنا روزیکہ فی افزون شود اسرار و حدت آن زمان در سینہ و کنون شود لبیہ اگر بخانہ ام گر دو چو من مجنون شود در دنگاہی میکنم تا کہ رخ گلگون شود اورا چو خود مجنون کند تا حال دیگرگون شود او چون سو عاشق رود بہنگام نازا کنون شود ایاہ اگر آئی برون استعارہ اش سہیل شود

غزل

روزیکہ یار جام صفا پرز میکند ساقی اگر ہزار شراب افکند بجام حنے کہ بہر صفت آرد تجائے اسرار عشق در دمد اندر نئے دم ہر بخود یکہ مست خدا میکند روا زرد و کد طایع ہند بیک عقل پاک	عاشق دران دفا نہ بنیاد و کند عاشق ہمین مشاہدہ حسن و کند کہ خاک مردہ است کہ فی الحال گند خود نفہما سراید و نسبت بہ نہ کند کان عہدہ نہ مست کند بلکہ گند دست قضا بہ تیغ فنا پاش پے کند

گر صد ہزار نامہ نوید معین بجد	مشکل اگر ز عشق تو یک حرف طعنه
عزل	
ہر کسے را در ازل رزقی مقدر کرده اند عشق را آمیزشے داوند با جان دلم عاشقان را زین پری رویاں بزخیر ای بسا دلہا درون سینہ کاندہ زرم عشق ای بسا مردان رہ کاندہ طریق جستجو رستہ آری فی ہمیں ہر بزدل و موی بس بیشتر ایوان عطاء بجاسے جہنم دعوت کنی ساقی باقی دہر در بزم جان جام طور نے بکام دل ہمیکہ نچرہ اندر جام جان پر تو نور شہود افتاد و قصر وجود یار سبائیشی جان با صورت جانان عکس نور ذات بر آت جان شکر سبب ز ذات عالم منظر انوار اوست	وز بر اس ہر یکے کار سے مقرر کردہ اند پیش از ان کاب گال دم فخر کردہ اند آہمین دیوانہ زلفت محسب کردہ اند ز آتش سوز فراقش عود مجسمہ کردہ اند چون بخوزان چادر او بار بر سر کردہ اند کین زمان ہم طالبان از غیب بر سر کردہ اند کین گدا را وعدہ انعام دیگر کردہ اند ہر دے را کہ غبار تن مٹا کر کردہ اند بادہ کز بہرستان بساغر کردہ اند کز شمعش حجرہ دل را منور کردہ اند آئینہ از دی خانہ دل را مصور کردہ اند زین مریائیکہ با سنسن برابر کردہ اند جملہ را آئینہ دار حسن و لبس کردہ اند

جان ز مہر عشق عاقبت بیرون پوز زمین نام	گر چه مرغ غریب روح را بزمی بال دلی پر کرده اند
جان کہ باشد تا کند غم زمین بوسی دلی	ذره را سرگشته خورشید انور کرده اند
گر چه شاہان را تحت و تاج زینت بیند	جلوہ مسکین محسن بر تاج و منبر کرده اند

غزل

نفیہ عشق گر آن سو جهان می آید	بشام دلم از عالم جان مے آید
تازہ شوایدن شجر مرده کہ چون آب حیات	بحر خودست کہ سو توراوان می آید
نیز اسے عقل تو از چار سو پنج حواس	کہ نگار من از ان راہ نہان می آید
ہمچو خورشید نار و دی کہ ذرات جان	از زمین تا بہ فلک چرخ زنان می آید
دل کہ بایار نشیند برت ای جان چہ کند	بسکہ از صحبت اختیار بجان می آید
اینہ گل کہ بگلزار جاہلت بشگفت	بلبل دل چہ عجب گر بہ فغان می آید
آتشے بہت نہان در جگر سوختگان	آہ کان آتش نہان بیدان می آید
ز آتش غم کہ بکانون دل افروختہ اند	یک زبانہ ست کہ گاہی بزبان می آید
گر چه ہر کو ز بانے شود از سر نہان	بجز اگر سر موسے بہ بیان مے آید
رقم عشق کشیدہ است بطغراسے وجود	ہر چه اندر عرم آباد جان می آید
ہمچو کس نقطہ صفت خارج ازین دائرہ نیست	گر چه بیرون رود آخر میان می آید

هر چه از بمن غیب آمده تا عالم خلق از اعتبارات تفاوت نکند اصل ملا اینچه سازست که در پرده عشاق رن حیث کین برصرا تا با بدنی خندان دم گرم بگر و در سیرت سیق بدان آتش عشق تو در جان معین افتاد	همچنان نش که فرستاده چنان می آید گر یک کعبه و آن در میان می آید گر ساعش دل جان رقص کینان آید زانچه در دیده صاحب نظران می آید کاشتر هست که درد از سر آن می آید دزدش بود دل نه تنگمان می آید

غزل

چنان از وزن دل نگران دلدار تابه از ان از طلبت تن میرید جانم که بستان اگر از خواب غفلت بیدار از ان بپای چو حسن دست ظاهر شد دل از کونین فارسی مسلمانی مرا عشقت اگر منکر نه بنگر جمال یار میخوای بزرات جهان بنگر مگر تاب آورد سپنج شیر تجله را بنار عشق مونی خرقه پشمین بسوزد به	که خورشید جالش از در دیواری تابه مرا از مطلع دل لعل انوار می تابه که خورشید تجله بر دل بیداری تابه چو جان موثر شد رخ از انار می تابه چگونه نور تصدیق ازین انوار می تابه که هر ده دست مرا تکی که در دیواری تابه و در عشق دست عقل دعوی دار می تابه که از هر سو که صد رشته زاری تابه

در استغناش ز غم کن ترانی بخور و دوستی	پس انوار تجلی بر گم و کساری تا بد
ز حسن دلربائی هر چه دید باید دید	ولیکن عاشقان خویش را بسیار قی تا بد
کجا گرد و میرنی الحقیقت پوشیا را	هر آنچه از سیر مستی بردل خار قی تا بد
ولا اسرار مرد از آشوب منکر که می ترکم	شوی خردم از ان ستر کی بر سر قی تا بد
مکن بازنده پوشان سبز رنگی کاین اثر	بزرگی از درایه جبه و دستار قی تا بد
سخن بشنوی معنی غم خور از آتش دفع	که موسی را جمال یار اندر نار قی تا بد

غزل

من چه گویم که مراناطقه مدعوشش آمد	بر دم صنایع عقل فراموشش آمد
سیرالغره از انست که از بحر جاست	وانکه با بحر در آمیخته خاموشش آمد
نکتهدوشش دلم گفت و شنید از لای	نه که هرگز زبان رفت نه در گوشش آمد
شاهد غیب کشادست نقاب از رخش	تو نه محرم ازان بهر تو در پوشش آمد
زاهد از کوی معان پاکشیدی اشب	بقدم رفت در آن کوچه در دوشش آمد
شب هجر تو که جان از بدغم کرد و داء	رد و وصل تو دیگر باره در آغوشش آمد
سخن تلخ که چون می بلبت می گذرد	بر زلفان همه زهرت و در آغوشش آمد
چه گمراست کزین سینه بدن میزد	بکمر اسرار آبی ست که در جوشش آمد

ہر کراہوش قرارستیش دہ سنا کہ معنی نزل بہیچو نمدرہوش آمد

غزل

عاشقان گر پیمہ بصد پردہ نہان آئند
از دراست حق غیب نمود ریخ خوشتر
مطرب عشق تو چون پردہ عشاق تو
عاشقان مست جالش نہ کہ امر و زشت
می پرستان پد آن جرعه کہ خاک فگند
عکس خود رشید رخسار تافت چو بر عرصہ فنا
باز این روز نہ کن فیکون در صفت
دہ چہ جارتن خاکی کہ در آن بزم وصال

غزل

در دل عاشقان نزول کند
اندرین خاکدان نزول کند
جان جان چون بجان تو دل کند
در دلت عشق ازان نزول کند
اندرین خان دمان نزول کند
عشق از لامکان نزول کند
گرفت در کوہدہ کہ شاہ جهان
جان شود جملہ قالب خاکی
گنج را چون خرابہ میباید
تو برون روز کوہ تماشہ عشق

تا کس بکیان نزول کند لطفت حق آن زمان نزول کند که اگر در جهان نزول کند جلد در لامکان نزول کند کے درین آشیان نزول کند ہم در آن آستان نزول کند	ہیچکس را مان درین منزل چون دل از غیر دوست غالی باد شہاسی ست در دل تنگم ہر دو عالم شود چو گرد و غبار ہیست دل شاہباز عالم قدس چون معین خاک آستانہ اوست

سرحدیہ الکراج

مید مدح صبح قیامت خیزانین خواب در چون خزان با چند تاشی بہا گاہ تنویر دقفس با خار ہجران گشتہ قلع از ضرر حسن معشوق از جمال عاشقان کردہ طور ما و من غیر نند و خلوت خاص و سلطان غنیمت تا نگیرد از خود و خلق جهان کیسر نفور اول از دریا ہستی بایت کردن جہول بزم قدسی را مضر ساز از عطر بخور	راہ باریک شب تاریک منزل دور ہیچو عیسیٰ حسرم مستورگان غب ببل جانت ز گلزار وصال آمد لیک جان دول اندر لباس آب گل گشتہ پیک در حرم حرقتش ما و منی لا بار نیست کے کشاید دست غیرت در بر کمر در وحدت تاز قعر بحر عشق آید یکب عود دل در بحر سینہ بنار غم بسوز

چون نسیم عشق بکشايد نقاب از رو دوست	عاشقان را میل کے ماند سو حور و قصو
من ازان جا می که در روز ازل نوشیدم	پیمان سیرت خواهم بود تا روز نشو
چرخه زین بادہ جانخش اگر نری بجاک	ہا کے وہو عشق بر خیزد از اموات قبو
روز اول خود و مید جان تن بیواسطہ	روز آخرم تو خود و دم جان تن کے نفص
ظلمت کثرت بجنب نور وحدت گشت	سایہ امکان برفت از پر تو اللہ نور
نعرہ منصور بر منجیہ از ذرات من	ایچہ بادہ ست انیکہ می اندازد دم شمع
نم وحدت صد نہ لان رنگ یک رنگ است	غیب حاضر گشت و حاضر گشت غایب در حضور
گردل سکین معین از جادو و معجزہ دار	چون ندارد قاب الوار تجلی کوہ طور

غزل

ای ترا بر طور دل ہر دم تجلائے دگر	طالب دیدار لہر گوشت موسائی دگر
یکدو حرفے خواندہ ام پیش او ستاؤں	تا ابد بر دل رسد ہر لحظہ معنی دگر
چند فرمائے تبرک دنیا و میل بہشت	کان بہشت خلد پیش ماست دنیا می دگر
روح قدسی گرد می دی بزا در جہان	حرد و روز میرم ایام عیسی دگر
در ازل قاضی عشقم داد منشور بہت	لا جرم آمد معین دگر و دعوی دگر

غزل

دوہ کہ برپا صنوبرے ہند شمشاد سر	زلحف یار من مگر برپا کے نہاد سر
میکشم جو رتر اتا ستر تیچسم دکن	حاش لہر کان زمان ہم کچھ از بید سر
زاہدم میکرد منج سجدہ در پیش تبا	رو یارم دید و از شرمش پیش افتاد سر
بر سر شادمانی خفتہ شیرین راجہ غم	شام ہجران بر پلاس غم ہند فرہاد سر
کار گرفتار تیرت دوش بر جان معین	تا سحر نالید سکین عاقبت نہاد سر

اردیف الزار

فرہ از اثر ہر نشہ فاش ہنوز	تو چہ دیگر نہواداری با کاش ہنوز
آفتابیت کہ خوشنید فلک سیہ است	چون کند جلوہ در آئینہ خطاش ہنوز
ایکہ در صورت نقش اینہم حیران شدہ	بسن تا جلوہ کند چہرہ نقاش ہنوز
چون صدت غوطہ بدر یازن تشبہا	وز عطش در طلب قطرہ باکاش ہنوز
اوز بار طوف از ناز و دم میگوبد	کہ نہانے نظری ہست کواکاش ہنوز
از لکڑ کو ب فراق تو شدم خاک گرد	از سر کوے تو بادم نبرد کاش ہنوز
با حرف غم تو ہر دو جهان باخت میرز	نقد جان می طلب از من قباکاش ہنوز

غزل

یار در بر کو اصحاب طلب کشاد با	صیت ہل من تائب اندر جہاد با

دلغ دیگر بر سر دلغ کمن بنیاد باز خزمن عمر مرا بر باد غم بر دوا باز عقل مغلوب مرا ضرور خطاب افتاد باز گفتم از سوزم لبانم هر چه یاد باد باز شاید از مصاری وصلت شود آید باز اگر بخود خوانی شود از قید تن آید باز تا با تم زنده زان تو تم باید داد باز طوری هست مرا بر کند از بنیاد باز + که توان کردن دکان بالاتر از آید باز ورده هزار از طالب که می توان استاد باز	سخ نمود و دل را بود و باز اندر پرده رخت هستی مرا بر آتش سحران بسخت ایمین و از بسیار قلب من درخت عشق گفتش رخ باز کن گفتا بخوابی غوث شهر معمر دم کز سیل سحران شد ضرب باز جان من که شد مجوس نام آب گل گفتش عکس حالت چون مرا موجود کن لمعه از پر تو نور خیل زو علم گفت با هستی من لاف از وجود خود کن در طریق جستجو از عاشق منین معین

سرحدیف السنین

وصال صیبت که آمد شد خیال تو بس گدا میرا نه نشین راضی نال تو بس نوازشم ز بهمن زخم گوشمال تو بس بگاه جلوه دل آینه جمال تو بس	مرا ز هر دو جهان دولت صال تو بس بهدر مسند شاهی وصول مکن نیست چو چنگ زخمه غم میخورم ز عشق و غم چو جام دل ز جمال تو گشت عکس پذیر

کمال دوست چو تکمیل ناقصات کند اگر چه داد اطلعت انمی توان داد معینیا ز چه دار الجلال می طلبم	تو ناقصی و ہمین ناقصی کمال تو پس ولی قبول سمعنا در امتثال تو پس تو عاصی و ترا لطف ذوالجلال تو پس

غزل

مانیگویم نعمت یا بلا خواہیم پس اگر رضای دوست مارا در بلا خواہم پس خلق از حق نعمت و فضل عطا خواہم پس زاهدان اینجا عمل خواہند و در عقبی رشت ہر کسے از تو بقدر خود مراد خواہند ہر کسے خواہد کہ ماند در جہان باقی و لیک	بلکہ ما داکم رضای دوست را خواہیم پس ما ہمیشہ خویشین را متبلا خواہیم پس از خدا صبر جمیل اندر بلا خواہیم پس این نمیخواہیم و آنم من خدا خواہیم پس ما مراد خویشین از تو ترا خواہیم پس اے معیننی ما فنا اندر فنا خواہیم پس

سرحدیف الشیخ

دل ز سوز عشق و داغ یار یابد پرورش آہ درد آلود ہر شب تا فلک خواہم رساند دل ز نخل قامتش در زیر بار آمد و لیک اصبعین عشق اندر دل تصرف میکند	چون رز خالص کہ اندر نار یابد پرورش کز نیم صبح دم گلزار یابد پرورش میوہ آن بہتر کہ اندر بار یابد پرورش خوشدلی کا ندر کف دلدار یابد پرورش

سر نهان که تواند کرد پیدایش خلق و آنکه در دارد وجودش غیر حق نیست و حدت اندر صورت کثرت نماید جلوه در گلستان حقیقت چون گل نو داده ای معین از سر زلفهای حسودان غم خو	آنکه اندر پرده اسرار یابد پرورش بمحو منصور آن زمان بر در یابد پرورش نقطه اندر کسوت پر کار یابد پرورش گل میان صدف هزاران خاریابد پرورش چون دل عاشق از آوار یابد پرورش

غزل

اگر بے پرده نتوانی که مبنی بر تو زانش بحال حق زمرات صفاتش میکند جلوه جو حسمت منظر جانست جانست منظر اعیان تجلی طور را گر چه ز بهیبت ساخت پاره من از گنج خراباتی جمال دیده ام و ستر مرا از یکدو جام می چنان عالم بدست معین را عشق برد از زهره بلوغ از فم	بذرات جهان بنگر که هر ذره ست آتش صفت ز کسوت افعال و فعل از عین آتش چو اعیان منظر اسما و اسما منظر ذاتش ولیکن تابد تا بدجال حق ز ذراتش که چندین سال بجهت مجرب مناجاتش که صد سالک نخواهر یافت در مقاماتش وزان تحقیر بجای صل که ضائع کرد او قاتش

غزل

بنه سر بر خط فرمان و خطی در جهان کش بشولوح من باز قلم و این من آن در کش

بر و پایس هوایی کن هوا که صحت کن
 تو شهبازان یا هوای عوان دریاغ خود
 مرا برداد بختیانه که سے مرست دیوان
 چه باعث شد سلیمان را که گوید یو پچا
 چو دادی جام منصورم فکندی شرف
 منم گوی تو چو گانی منم مرکت سلطانی
 بگردت مست و دیوانه برفتم پچو پرور
 اگر خواهی تو نمائی بعالم حسن و زیبا
 در آن روز که بنائی جمال خود و مشتاقا

بساط نه فلک طے کن قدم در لامکان کن
 بر دروغ هوا جور ابدام امتحان کن
 بگیر این لعل چایه بیاد من و آن کن
 بدریاد و ننگان را بگیرم درد بان کن
 چو میدانی که من درم چه میگوئی زبان کن
 مرا هر سو تو میرانی و میگوئی زبان کن
 مرا سے شمع فرزانه بگیر اندر میان کن
 مرا مجنون و شیدانی باز از جهان کن
 معین بسوز چون سمرقند چشم غمتان کن

سرا دئیغ الفاء

مادل گشت غرقه دریای من
 هر کس نهد بجاک و رش رخ آفتاب
 ریحان و گل بر دهنه جانست قوت
 موسیقی روحی را چه غم از اثر دها کفر
 انسان نه این سلاله آب و گلست بر

نادر و چون صدف گهر معرفت
 بر تارک سپهر نهد پایه شرف
 در شوره راز تن نکند میل هر غلب
 چون از جناب قدس سر و حی لاف
 در ملک در کس نکشد مهره خرف

از صد هزار قطره باران یکے مگر	گوهر شود بترسیت اندر دل صد
سرایه حیات متاعیت بے بها	پسند کان بهرنه شود در آنگان تلف
حیت بحسبهم و مجبونه ز حیت	گر نیست ابتداء کے محبت از انظر
در انتظار مقدست از نور کبیا	بر کنگر جلال کشیده هزار صف
گر صد هزار تحفه رسد از تو مردم	مقصود ما توئی و طغیاست آن
بهر دم معین کشاده ز دل صد	لیکن چه چاره گر نه رسد تیر برین

آرْدِیْتِ الْکَافِ

حمدیکه بر صفائف اطباق نه فلک	تو قیغ بر کشیده که الکبریا ملک
حمدیکه خود رستم زده بر صفحه قدم	کازا هیچ حادثه ممکن گشته یک
حمدیکه در تصدیق او قاز من هر	حمدیکه در تخلف او غاب من ملک
حمدیکه جوهرش زنده سکه قبول	روزے کز استعاش و در جلوه ملک
ذات خداے هر دو جهانرا سز و کت	بر طبق مدعاش بسمل هزار ملک
ذرات کائنات زبان بر کشاده اند	اندر اداے نکته توحید یک ملک
بر ذرات پر کمال تو دار و دلاست	آیات کن فکان ز سما گیر تا ملک
باست و بس معامله نیک و بد از آنکه	وهاب بی رجوع و بیاع بیدر ملک

عکس جمال تست در آئینه حواس روز را نزل بگردن آدم گزشت لاف از کمال سخن هیچ مجاز و گر نغمه ز عشق شنید سماع چرخ مفتی شرع منکر عشق است از و بر گو سگ نماز است و بکلی ناکش است از ساکنان مدرسه تا پیر خالقاہ جا سیکہ نور مطلع حق یقین بیانت ہر چند ناکسم سگ اصحاب دوہم یار معین جو ز غل نیستش و لیک	یک رنگ گشتہ در نظر حسن مشترک قید مجستہ کہ مر آن را سبائک یک نکتہ گر ز عشق شدی کشف بلک در رقص خویش خرقہ در انداختی فلک زان سگ کہ گشت محو مکار شد فلک ہر کس کہ نیست باورش لاین بکلیہ گر درک این سخن نکند رفت تا درک ز آئینہ دلش کہ زواید غبار شک بہنم مگر بفضل تو در سلاک سخن سنگ دارد در فضل تو طبع صد ہزار

رَدِ کَیْفِ الْاَلَامِ

من در سہ بودم نہان در قہر کرم نریل من در دریا کشتم چند نام در صفت از صفت آیم بردن بر تین عزت بکرم من غلام رو یارم گر چہ باہم در جہان	عشق خواصانہ ام آورد بیرون شان محل من چو مرآت خایم چند باہم در فعل نور گیر نداز فروغم ماہ و خورشید در حل من گدای کوئی عشقم گر چہ شامم فی المثل

اگر کند دست اجل قصه وجود ختم شست دل ز من برو گفتی در بدل وصلت هم من چو از اهل دم فانی نخواهم شد زمرگ طالبان در خود مرد هر یک مرادی بتنه سر عشق از عرش و فرش و لوح کرسی اصل بنیاد محبت هیچ نپذیرد وصل چون بیع خود پسندید چرا ندی بدل چون نوید وصل می آرد چه ترسم از اجل عاشقان دیدار یار و زاهدان حسن عمل ای معین که توان کردن بیان یک

سَرَدِیْفُ الْمِیْمِ

مرا ندیده دل هر زمان زرد و مدام همه نظر است که مبعوث شد بر اول فاعل البصورت از بشر آرد و نه سر حقیقت بعالم دل جان بود شاه تخت رسالت بروز خشر نفل لواء او شده اوثق نهاده باقی عنت شب دنی فتنی چو از دلی زده بیرون قدم زبمصداد اگر نه سوز سوز ز نور تو باشت طفیل ذات تو شهره هزار عالم از ان	نثار روضه پر نور صدر و بدر دو عالم بطاهرست موفر باطن است مقدم ز فرق تا بقدم رحمت خداست مجسم میان که وظائف هنوز قالب آدم بسان است او جمله انبیاء مکرم فزود پای جاهش و شاق حسنی مریم بیک دو گام گذشته از اوج طالع عظم فروغ عیش که بنید درین سراجیه ماتم که پیش بجزارد و وجود قطره شبنم

ترا بر جو پوشت فیض رحمت تقاطر	فضای روضه جان شدی بمن فیض تو خرم
هزار غم ز گنا هست بر دل من و بهرم	فرزده ام غم دیگر هزار بار بران غم
بعذر خواهی بابر کشای لب بشفاعت	که دل پرست ز درو لب تو حقه یم
متعین چه تحفه فرستد بغیر اشک دید	کند در دو پیانی روان بسو تو بهرم

غزل

اندر آئینه جان کس جالم دیدم	بچو خورشید که در آب زلالی دیدم
خیره شد دیده عقل از لمعات رخ دوست	با وجود از پس صدر پرده خیالی دیدم
انچنین نواز که در آئینه جان نمود	عین ذات و لیکن بمثالی دیدم
من اگر دالم بهوش شوم معذوم	که در آئینه عجب حسن و جمالی دیدم
عاشق دست من از روز است آفام	عقل و بهیاری خود ام محالی دیدم
بستم زنت و کون هستی مطلق بآست	اینمه هجر بامید و صالی دیدم
بزم و مدت که مرا تنگتر از تنگ نمود	چون ز تنگ بگذشتم چه محالی دیدم
در بیابان هوایت همه ملک ملکوت	اکثر از نشه نیگی بی پروا بی دیدم
تا معین ذره صفت رفت پر نوران	نه طلوع و نه غروب و نه زوالی دیدم

غزل

سوی من آ که ترایار و وفادار منم اگر تو شاهی و دولت عزم تماشا دارد و اگر از رنج معاصی دل تو گشته بلول نه بهین صاحب سجاده خلوت گاهم آیکه در صومعه مادر طلیم مے پائے هوس خرقه صد پاره و تاج دیبان بیدلی گم کن و از بیکسے خوش نال تو بهر بحر که از راز دل خویش گوی تا بیکے نقطه صفت دائره می بنائی گوهر معدن صورت خرف هستی بهیزم شخص معین سونت چنان آتش	هر چه داری بمن آور که خریدار منم بر من آسے که باغ و گل گلزار منم سوے من آ که طیب دل بیمار منم ساقی میکده و مطرب خمزار منم کو برون آسے که اندر سر باز از منم بنه از سر که ترا جبه و دستار منم که ترا در همه جاد لبر و دلدار منم که بخلوت که جان محرم اسرار منم تو چو مرکز بنشین گرد تو پرگار منم در تنگ بحر معانی و شهور منم که شدم اخگر و گفتم که مگر نار منم

نقش

نقش

عزل

بکشای پرده انبرخ و بردار منم محروم گشتم از طیران در قضا و قدس شهباز آشیانه قدیم که عسرج	حسنه بمن نامه و بنیز اسکیتیم تا بال جان برشته و قالب بستم اگر قید تن فرو نکند سوی پستم

واغظ ز کویر دوست کو خنجر منوان من مست دمی پرست نه امر و ز گشته ام من در جال رخ رخ بتگر بدیده ام در بحر آشنائے او غرق گشته ام + دل ذره ذره گشت ز نور تجلیت نور ظهور ساقی باقی کس طلوع بگذارد تاروم ز جهان آستین نشان بر خاست شغل شادی عیش ز دل منور	بنگر که از کجابه کجاسے فرستیم مهرست و بخود از سے بزم السیم تو حیثی طلقست کنون بت پرستیم اسے خضر تاسفینہ ہستی شکستیم لیکن زہر شکست بود صدر در سیم چون جام دل ز دودہ شد از رنگ مستیم کز آب دیدہ دست ز عالم شستیم تا دور در دن سینیہ محزون شستیم

غزل

من یار ترا دارم و اخیار نمیخواهم خار یکہ ز درد تو نسبت مراد دل گر جلوہ دہی بردل نقد و جہانگویم ستر یکہ مرا بالت باغیر تو چون گویم اندر حرم جانم کس را بنود منزل چون میخورم از دست و آزار نہ پنالم	غیر از تو کہ دل سبر و دلدار نمیخواهم من خستہ آن خارم گلزار نمیخواهم من عاشق دیدارم دینار نمیخواهم تو دانی و من دانم انظار نمیخواهم غیر از تو درین خلوت دیار نمیخواهم کان خاطر نازک را آزار نمیخواهم

من باده نمینوشم اما چو تویی ساقی	اندر تن خود یک رگ هشیار نمینخواهم
عاشق که ترا خواهد یا غیر نیارا مدد	جنات نمینخواهم و انهار نمینخواهم
دنیا طلبد غافل عقبه اطلبد عاقل	من عاشق و بیدل جز یار نمینخواهم
از هستی خود بگذر بگذر معین افسر	با نیکه ننگبدر دستار نمینخواهم

غزل

ای نور عشقت تافته از سوید کدم	بگرفته نور عشق تو پنهان و پید کدم
نبود نور و دلمن چو آتش از نخل بن	اسرار خود گفت او بن بر طور سن کدم
و تافت نور طلقش از آسمان جزش	بگرفت نور و دلش مجموع اجزا کدم
مسکین دلم بدو کشد جو یا آن مهر کشد	رب آری گویشد بیچاره موسا کدم
موی در آرزو ز بند از لسن ترا زخم خورد	دل هیچ اندیشه نکرد ای و احد کدم
هر کس بخود آمد بدر آن زخمش آمد جگر	دل چون ز خود آمد بدر او گشت جو کدم
دل در پی رو نکو میرفت بهم کو	بهاد قید زلف او زنجیر بر پا کدم
نور تجلے صبحدم از مطلع دل زد کدم	نورش فزون شد مدم گرفت صحر کدم
من سواد بشتافتم وین پردا بگافتم	الحمد لله یافتم مقصود و ما واکدم
گفتم چو یام ز دخیل آرام گیر دل سهر	چون دیدش شد بشیر فریاد و عو کدم

در مجلس مسکین معین بکیم شمع و پرین | بنگر چه در کما تین وادست در یادلم

غزل

صفات و ذرات چو از ہم جدا نمی بینم
لگو که دیدۀ حادث قدیم کے بند
ترا چو آئینہ تیرہست چشم نابینا
از من پرس که آن ماه را کجا دیدی
بہر بلا کہ تو خواہی بیاز ما می را
از من بہر چه کنی یاد را ضمیمہ حشا
بہر طرف کہ مرا می بری بجا اللہ
عروج جان معینے بر افواج اود
بہر چه پی نگرم جز خدا نمی بینم
ہمیں بست کہ من خویش را نمی بینم
مخور فوس کہ من ہسم چرا نمی بینم
چو من از جای رستم کجا نمی بینم
کہ در مشاہدہ تو بلا نمی بینم
کہ بہر چه از تو رسد جز عطائی بینم
کہ خویش را از تو یک دم جا نمی بینم
بجز متابعت مصطفیٰ نمی بینم

غزل

تا من باد پیوستہ ام از غیر و برون
ترسم نہ از دوزخ بود بیم نہ از برزخ بود
با مالک دوزخ بگو کہ من مراد خود مجو
ای حور در صفوان خبان در پردہ پنهان
من جل عقد عقل را در یک گرہ پیچیدم
امید و بیم زد و بود از غیر نڈیشیدم
ہر خطہ من از عشق او در دوزخ نوشیدم
کامروز از عین عیان من جسٹن دیکر دیدم

نه خور خواهم نه ملک نه عرش جویم نه فلک	اینها نخواهم یک بیک عشق در گردنم
شهباز عشقم در زمین نه مرغی ام دانه چین	از بهر صید انجبین از دست شه پرده ام
یا بلبله ام گل طلب اندر گلستان طرا	هر دم بدستان عجب از بهر گل نایده ام
تا و لبز گلگون من دوان سلیله موز و لعل	گفتا که ای مجنون من من گوشه بگذریدم
تا بم نمی آرد یقین نه آسمان و نه زمین	باز رفت قدر چنین اندر دولت گنجیدم
که مرکز یام در میان که نقطه ام و نشان	گاسپه چوپر کار روان در گردن گردیدم
داد افرایمانه با کردم تنه نخمانه با	وز ترس این بیگانه خاک و بلبلایده ام
نه هرزه میگوید معین بر خیز ز ندیم	بوکن دهان من بین تا از چه می نوشیدم

غزل

ما بفرش از بهشت و خور و غلام فارغیم	از نفیم هر دو عالم هر جانان فارغیم
توت از خوان آبیت غنچه ربی خودیم	آن خدا نوشیده ایم از آب از نان فارغیم
مطلق جانزاده لطف ازل می برد	لاجرم از مملو شد و شیرستان فارغیم
همچو لاله دعاخواه دل نهادم تا کنون	همچو گل در باغ وصل از داغ بجران فارغیم
ما که زان بهر احیای جاودانی یافتیم	از طلب کاری خضر و آب حیوان فارغیم
و از غلام ایشاق را نه ترس نیست غم نیست	ما بهر دیر و شبش نه باغ خلد و رضوان فارغیم

طائر عشقم کز قید طیار جسته ایم ماچو بیرون رفته ایم از تنگنا و کنگان عارفان را چون نظر بر عین معرفت پس ماکه از عین البقین حق البقین بر دیده ایم چونکه در غیب هویت اعتبار غیبت هر چه دیدیم با حجاب است یا خود عین است ما بپشتی گرم بازار امانت می کشیم زانکه سلطان جهان در حکم و در فرمان است حاجبی اندر میان عاشق و معشوق نیست در ملاست و معین خلق این خواهد بود	دام تن کبخته وز دانه جان فارغیم در فضا و لامکان از ضیق امکان فارغیم از وسائل و در ظهور نور غرقان فارغیم از دلیل ظن و تشکیک برهان فارغیم از ظهور اسم در مراتب اعیان فارغیم لاجرم از عشق و عقل و کفر و ایمان فارغیم وز ظلومی و جویهای انسان فارغیم از گزند حاجت و تهدید و دربان فارغیم ما بچنان و اعلیم و از رقیبان فارغیم ما کنون از برج و قلع جمله خلعت افی فارغیم

غزل

من ننگ بجز شقم تا بکے دم در شقم ساقیا از ساغر جان باده و صلت چنان خاک شمشیرم بر آتش ای صبا گردی باز روح قدسی بجده کرد پیش آن جن جنال	کشته تن بشکنم نقد دو عالم در شقم تا بکے از خون دل جام و آدم در شقم تا بجای سر سر اندر چشمم نرسم در شقم گر نقاب آفتاک از روی آدم در شقم

بر درون قصر تن بر تخت دل سازم	طیلسان استوار عرش اعظم در شدم
رشم دست طمع از استین هر دو کون	پای در دامن براوج هفت عالم در شدم
رنگام دلق هستی را بقراض فنا	رشته کرد سوزن عیسی مریم در شدم
ی کو بان میروم سوئی فلک زان نشا	جائمه از رزق زدوش اهل عالم در شدم
بسیم تا عقل را بر شوق دعوی سیر	من برین توقع فر و الد عالم در شدم
ما قیال اهل طرب را جام شادی که کن	در میان درویشان در و در در شدم
دسبدم تا سینه شفتش در معینی میزد	فانش خواهم کرد تا ز بهشت عالم در شدم

غزل

ترا می خواهم اسے دلبر بنیم	تو فی مقصود من در هر که بنیم
مرا چشم از برے دیدن تست	تو رخ نمایم پس در که بنیم
جمال ساقی من می نماید	بر آت می و ساعده که بنیم
چنانست دیده ام از دیده دل	که نشناسم چشم که بنیم
هزاران در زدل سوت کشا	ترا سے بنیم از هر در که بنیم
رفت گریه من و نه بمیسم	چو خواهم مرد آن بهتر که بنیم
معین امروزمینو اهد وصالش	نذار دصبر تا محشر که بنیم

عشقل

این خم یارب که اندر نور حق قانی شدم	مطلع اوار فیض ذات سبحانی شدم
ذره ذره از وجودم طالب دیدار گشت	تا که من مست از تجلیها سے ربانی شدم
زنگ غیرت را از مرآت دلم زد و دگر	تا بکلی واقف اسرار پنهانی شدم
من چنان بیرون شدم از ظلمت کج و کج	تا ز نور هستی او آنکه میدانی شدم
گر زد و دلفش غلظت پاک بودم خستو	از استنزال آتش عشق تو نورانی شدم
خلق میگفتند کین ره را بد شواری رنو	اے عفاک الله که من بابر بکاشی شدم
و مبدوم روح القدس اندر معیشتی میدید	من بنیذازم مگر من عیسی ثانی شدم

عشقل

چو من زباده عشق تو مست و بنیم	همه جمال تو بنیم بجز چه درنگم
تو هر حجاب که خواهی فرو گذار کن	بنغره که زخم صد حجاب را بدرم
چو در میان نهانند حجاب مانع بیت	که بر بر آرم دانه هفت چرخ در گزرم
چه جا هفت فلک که فرا از طارم و شش	هزار منزل دیگر به یک قدم سپرم
چو از نیست برم هفت حق نه نیست	من است گرد جهان را به نیم جو خرم
و زینست عمر را بر امید دیدن نیست	اگر بغیر تو بنیم نه عمر بر بخرم

معین نظر خدا باقی است آوازه | که عرش و فرش ندارد تاب یک چشم

غزل

تو خاصه ز ما باش که مانیز ترایم | اگر یک قدم از کو در طلب کوسم آئی
 مانج نهانیم و تو مفتاح فستوج | مانج نهانیم و تو مفتاح فستوج
 ما بر صفت خویش ترا جلوه نمودم | تو آئینه صاف و مانیز چو خورشید
 چون از ملک گل از آئینه دل بزود | جز نور جمال تو در آئینه چه تابد
 تو بحر قدم بودی و ما بنهم امکان | در عالم تو حید نه یاریم و نه انصاف
 از شناسنت کون گذشت معین | از جا چو بر دیم چه گوئی که کجاییم

غزل

من بلبل غم کنون سو گلستان نیم | بوی زبان گل یافتم اندر پی آن شیر
 چون آج گشتم روان کج پادشاه باغ | جادو بن داد از ان سرست غافل نیم

من عند یسب بخودم که عشق گل لالان تنم با صد رام صفت شکن میوده در زندان تن صد بند را بگینم دزد دشمنان بگر تخم ور راه دیدم دیگر عاشق کشتی غارتگر گفتم که اندر نیم شب صبحی میدی بوجوب عشاق را می میدیم پس جانب دیکشتم باشد ز قید جسم و جان مطلق معنی بر کن	ز د که من آن هر دم سو سیما میوم افتاده بند از پا من اکنون بیدان میوم با لشکرش آمیختم تا پیش سلطان میوم در سر کشیده چادر کینے که پنهان میوم گفتا که هر شب بطلب بیمار پان میوم گریش من ناندیم من پیش ایشان میوم دیگر سبک بارم از ان همراه آسان میوم

غزل

پرده بر افتد از خسار او بکشا چشم نثار دیدار دیده نه بکشا سحر و قصه جان قدری کرده نرخ دیدنش دلال عشق دیده ات حسن موثر بے وساطت گریه بچکس بخار غم یک گل درین بتان بندگان در خواب سلطان پاستانی پس برف هر یک ز استار او بکشا چشم	پیدا یلعه انوار او بکشا چشم لیکن اندر دیدن دیدار او بکشا چشم گر تو جان دار درین بازار او بکشا چشم بارے در آینه آثار او بکشا چشم گر گشت باید زخم خار او بکشا چشم در سپاس دیده بیدار او بکشا چشم پس برف هر یک ز استار او بکشا چشم

آن نه مشهورست کاندردارانا الحق نیز	نیت غیر حق کس در دار او بکشا چشم
ویدیه بر بست است زاهد تالفر دار در بآ	نمی که امر درست روز بار او بکشا چشم
کار و بار خود معنی در سر و کار تو کن	بر امید یک نظر در کار او بکشا چشم

غزل

ماهر وصال از دل جان نیز گذشتیم	در وصل غمخوای تو از ان نیز گذشتیم
در بحر فنا غرق رضاے تو چنانیم	کز جوے مراد و جهان نیز گذشتیم
عمرے ز پے نام و نشان تو و دیدیم	ما در طلب از نام و نشان نیز گذشتیم
در پائیکه نقش نبیسی چه کس دل	کز مرتب روح روان نیز گذشتیم
یک جام بآد که تن دل شد دل جان	یک جام در گرد از جان نیز گذشتیم
ناگاه رسیدیم بهر چیز که جستم	از پانشتیم و از ان نیز گذشتیم
دیدیم عیان چهره منصور بوجه	کز ضابطه شرح و بیان نیز گذشتیم
از تفرقه عاشق و مشوق رهیم	فیه الجملة نه انیم از ان نیز گذشتیم
این لطفه که هم نقطه دهم دایره یام	وز دایره دور زمان نیز گذشتیم
در منزل مقصود که خلوتی که قدس است	از حادثه کون و مکان نیز گذشتیم
از عین عیان دید معین حق تو امروز	کز وعده فزع ابجان نیز گذشتیم

غزل

چشم غیرت درین پرده چنانش بنیم ادچو از دیدہ بیدیدہ کیم مے بیند بے نشانیت نشان طلب اندر رشتہ رفت آنوقت کہ برو نگران می بوم پرده گو بر فلک احمد ز ترخ در نہ مر خواہم اول کہ دستر تا قدم جان گروم حسنش از پرده ہستی معین می تابد	بہتر است کہ از دیدہ جاننش بنیم چارہ آنست کہ من نیز خیالش بنیم بے نشان تا شدہ حاشا کہ نشانیش وقت آنست کہ بر خود نگرانش بنیم صبر آن نیست کہ فردا بجانش بنیم تا چو جان در ہمہ پیدا و نہانش بنیم باشد این پرده برافتہ کہ عیانش بنیم

غزل

براہ عشق چو پایے جدت پی گروم ازین سراچہ قالی قدم زدم برون بسخت از نسیم پردہاے بہفت فلک زدست بخت خردا پنچہ خوردہ بودم دسید نامے عشق تو را ز ہا بدلم دسید روح قدس معین مسیم صفت	بیک قدم کہ زدم ہر دو کون طے گروم چو عزم بار کہ کبریاے دے گروم کنون کہ غسل طہریت باب گروم بجرعہ ز مے عشق جملہ فکے گروم من از سلیم ولی نسبتش نیے گروم ببین کہ مردہ دلال را چو نہ گروم

غزل

چون از هستی خود دور باشم	بخود هم ناظر و منظور باشم
چو جام و باد و ساقی حیات	روا باشد که من مخور باشم
ز جام و حد تم یک جرعه بخش	که در دار فنا منصور باشم
از آن جامیکه چون سحرانالوق	بر آید بر زبان معذور باشم
ز تاب عکس خورشید حقیقت	چو ذره منظر آن نور باشم
ندارد تاب نور چشم خفاش	همان بهتر که من مستور باشم
ز شمع عشق می آید معنی	عجب بنود اگر مشهور باشم

غزل

جام دیدار خدا کرد چنان محسوم	که غار شن نشیند بهشت محوم
مست اگر لغره زند لغره زدن از د	مست حقم نه کم از مست می انگوم
آه سوزان ز دل آن دم که فرستم فلک	گر بسوزد پروبال ملکه معذوم
روز و شب با من و من در طلبش سرگردان	مشکل انیت که هم واصل و هم محوم
اول بعد مرتبه نزدیکتر است از گ جان	من بعد مرحله افسوس که از دور دورم
روح قدسم بقیود بشری گشته اسیر	بچو خورشید که در شت گامه مستوم

از چہ در سایہ تن ذرہ صفت گم نام پرده از پیش بر اندازم و گویم کہ کیم منہ سلطنتم بر سر افلاک زند موسیٰ دل کہ بطور بدغم گفت از نی جرعه داد از ان بادہ وحدت کہ را منکہ در دیر فحالات انا الحق زوہ حرفی از سطر تجلیش اگر بر خوانم من چو در آئینہ دل نظرے افکنم بارغم گر چہ بمقدار شکیب است معین	من کہ غور شدیم و در عالم جان شوم لیک ترسم کہ بسوزد و در جهان از نورم تا کہ سلطان ازل ز درت ہم نشورم یعنی از جام بقا بادہ بدہ مخورم نہ کنون موسیٰ دل ماند بجان طورم عشق در دار فتادادہ می منصورم داسے آن لحظہ کہ بر لوح قدم سطورم گشت معلوم کہ ہم ناظر و ہم منظورم لیک پیدا است کہ تا چند بود مقدورم

قطر

از حرم تا صوب اقصیٰ میروم بر براق برق آسایم روم از دئے سوئے تدلی میروم بے حجب تاق تعالیٰ میروم شستہ ام استادہ ام یا میروم	کہ چو احمد در شب معراج وصل از زمین تا سدرہ در سدرہ بحر از فلک بگذشت و ز انس و ملک تاب تو سین ست و او ادنیٰ جاب من نمیدانم درین بحر عمیق

سَرَدِیْفُ الثَّقَنِ

حمد کیہ پر گھر بود ازو سے دکان جان	شکر کیہ پر شکر بود ازو سے دہان جان
حمد کیہ جان بیان کنش از او دل	شکر کیہ دل ادا کنش از بیان جان
حمد کیہ در ستارہ انعام در کشتہ	لو لوز بحر خاطر گوہر ز کان جان
حمد کیہ در عزیمت گلشن سمر اقدس	بر بام عرش بر دوواز تر و بان جان
حمد کیہ چون ہما فگند سایہ شرف	بر اوج بارگاہ قدم ز آستان جان
باد انتشار بارگہ واجب الوجود	بتنایش گردل من از زبان جان
مانند آفتاب جہا تباب روشنت	آثار پادشاہی او در جہان جان
جان و جہانم اوست و چون بجویش	اندر جہان نیام و یا ہم میان جان
عالم نشان آدم و آدم نشان اوست	ہمچون بدن نشان دل و دل نشان جان
تن زندہ چون بجانشد و جان نہ بدید	تن جانچ و شناسد و جان نیز جان جان
در شورہ زار تن بدید صد گل مراد	چون فیض حق نزول کند از آسمان جان
گر وصل دوست مطلب جان بدین	زیراکہ سود عاشقے آمد زیان جان

غزل

اے ذاتِ تو بر بساطِ کونین	سُرد و جہان و در بحرین

چشم دو جهان تہمت روشن	در دیدہ جان تو قرۃ العین
آلودہ نشد بسیرِ عفان	وامان تو از غبارِ کونین
کے نقدِ امانتِ سپردی	گر تو نشدے ضمان آن دین
از شین شفاعت تو آن رست	در روزِ قیامت از جہان شین
عقل از سفرِ براق عشقت	ناچند کند سوال الی آین
دردِ ابرہ معاد و مبداء	مومہم خطِ فسادہ فی البین
زاد شدن دے تدلی	آن دائرہ گشتہ قابِ سیون
آن خطِ تو ہے بر انداخت	تا عکس جدا نباشد از عین
سروش ز غبارِ غیرِ درست	ماندہ آفتاب از عین
از تالیش بادہ معیت	روشن شدہ جامِ ثانی اشین
از صیقل معرفت زدودہ	ز آئینہ دل کدورت رین
بے نقطہ و حدتش معینتی	رین دل طالبانِ نشد زین

غزل

گر بچشم عاشقان بینی جمالِ خوشیتن	ہمچو من آشفته گردے در خیالِ خوشیتن
چون ہمارے عشقِ مودان را بردہ رقصن	من دین ایوانِ پرم ببالِ خوشیتن

من چو مرآت دیم حسن از جالش بزم آئینه مغرور حسن خوشتن هرگز نشد ساقیا وقتست اگر جامی بمستان میگرد باده خواهم که بستاند مرا از من تمام قطره زان باده کوه طور را صد باره از بر اسطوطیان بلغ قرب می آن گله کاند سر شگفت در باغ علم	جز جال او نمی بینم مثال خوشتن بلکه می بیند جالی در جال خوشتن کز خاری مانده ام اندر لال خوشتن تا چون تصور آن زمان یابم وصال خوشتن عاشق مسکین کجا ماند بجال خوشتن هنگام شکر از شیرین مثال خوشتن بلبل طبع مقین را کرده لال خوشتن

غزل

چو قصد بارگه کبریا کند دل من مرا بجا ز به عشق میکشد سو خود بگنمش بود اصل که میشود گفت چو ماه بودم و بس جامه سیاه شدم خسوف من نه ز بهر قصور خورشید است ز خرمن دوجان گر نشد جو حاصل معین ز سوز دم شمه چو نبوی	فراز عرش بود کترینه منزل من کسی که دست محبت نهاد در گل من ز خویش هر که بهتر بدگشت اصل من چو آفتاب رخت رفت از مقابل من و سوز زمین بدن گشته است حال من ببینم تخم محبت بس است حاصل من ز خامه دود بر آید ز آتش دل من

غزل

چشم دیگر بایست تا حسن او دیدن توان رشته جانزا اگر پیوند با وصلیت بود چون بگوش مرغ جان آمد صد آواز گر تو خواهی تیغ راندن وقت بسمل در گلو بر امید آنکه و امان تو گیر دست من هر زمان در بارغ رخسارت گلی دیگر از غمت مسکین معین هر دم بدر و ببالا	گوش دیگر تا کلام دوست بشنیدن توان خرقه تن را ز سر تا پا بدریدن توان این قفس شکستن و سحر تو پریدن توان در میان خاک خون چون مرغ غلطیدن توان در لحد ریزیدن و در خاک پوشیدن توان یارب از گلزار تو هرگز گلے چیدن توان اے طبیب عشقان بیا پریدن توان

غزل

عشقت دل جانم را تا کرد جدا از من بر شمع جمال تو پروانه صفت گشتم شب تا بسمه هستم اندر حرمت محرم هر چند که دگشتم او در پی من آمد تا از کت آناساقی یک جام بقا خورم منصور صفت گر چه زین دینار فتم	جان و دل من دیگر نخواست ترا از من یک شعله پدید آمد بستانم از من چون روز شود پوشی رخسار چرخ از من او کرد وفا افزون چون دید جفا از من بزود دئے وحدت زنگار فنا از من صد نوراهی گیر دان دار بقا از من

خواہی کہ رخس بینی در چہرہ من بنگر دل ولس قرآن اندر میں قالب گفتا کہ چو برگیرم برقع ز جمال خود گفتم چو معین زین می صد جام اگر نوشم	من آئینہ اویم او نیست جدا از من بشنو ز مشام جان آن بو خدا از من دانی کہ ز می باشد مستے تو یا از من دم در کشم و ناید چون کوہ صد از من

غزل

مران چو نزد تو ایم توئی وسیلہ من دران زمان کہ زیاران دوستان برم تو کار بندہ بتدبیر خویش سازی کجاست عشق کہ تا بگذرانم ز حجاب ز قید تن بچہ مانم بسان خر مجلاب چنان مرا بخیالت خوش افادہ صاب بریزد رخ عرفان درین زجامہ من معین کہ دست تہی می رود بدرد گداز	منم چو آئینہ و حسن تو جمیلہ من تقریم تو بہتر کہ با قبیلہ من کہ مشکلات کجاسل شود بکلیہ من کہ سدا رہ شد این عقل پر عقلیہ من براق عشق چو بر بستہ در طویلیہ من کہ حور عین نتواند شدن حلیہ من چرخ عشق برافروزد از نسیلہ من مگر کہ ہم کرم او شود و وسیلہ من

غزل

دل بچشم حقیقت جمال دست بہین	ز منظر ہمہ شیا طور اوست بہین

دلا تو حسن خدا دیدہ غلط نہ کنے مرا ز دیدن ساقیت مستی ای شیا بگوش ظاہر و باطن حدیث عشق شنو لب از حدیث فرو بند گوش جان کشا مگر تو دعوی عشقش ہمکنے شا باش بغیر جان معنیے نہان شدہ کسے	کہ در جمال خدا جلوہ گر ہو ست بین نہ مستیم ز شراب غم و سبوت بین بچشم صورت و معنی جمال دست بین درون پردہ دل انچہ گشتگو ست بین تو فارغ از طلب واد بختجو ست بین چنانکہ جانمن اندر درون پوست بین

غزل

سوخت از بہر تو جان و جگر سوختگان سوخت سرتا قدم جملہ درین دوزخ دیدہ خون ریخت ز سوز و بکا آب غاند ایکے ہر شب بدم آتش دیگر زدہ بر جگر داغ نہادے و دگر میریزے ماہم نہایت بجز نالہ و آہ سحرے آتش عشق معین شعلہ چنان زد برد این چہ روز ست کہ آمد بسر سوختگان بہ محمد کہ رساند خبر سوختگان آتش افتاد درین خشک سوختگان ہم بندیش ز آہ و سحر سوختگان بشکر خندہ نمک جربگر سوختگان ہر کہ باشد بگریزد ز بر سوختگان کہ بود دوزخ سوزان شر سوختگان

غزل

این درد که من دارم با کس نتوان گفتن پیش دل خود که در دست تو می گفتم هر چند بن زین درد واپس تو می گفتم بردار دلم از تن تا صید کنم جانرا بیمار لب لغلت بر بستر خون خسید تقصیر بس دارم پیش تو و عیسی سیر غم غمش را با خلق معینم که گویند	سوز دل عاشق را با کس نتوان گفتن دل نیز رسید از من زین پس نتوان گفتن چون پیش تو جان بازدم واپس نتوان گفتن شبه از همایون را اگر کس نتوان گفتن بالین غریبان را اطلس نتوان گفتن در رویم اگر گویی در پس نتوان گفتن احوال سلاطین را با کس نتوان گفتن

عزل

ز پس پرده جالی بینا کیت آن تا بکس چون احوال بینی لباس جام می برکت نهاده عکس خود در آن من یقین دارم که بیرونست از شربت در مقابر خانه عشق از متاعی هر دو کون گر ندارم هیچ اما عاشق آن دلبرم چون نگیرد ظلمت غم ساحت دل شام	آنکه یک یک پرده از رخ میکشاید آنکه هر دم در لباس بینا کیت آن هر زمان در باوه مستی میفراید کیت آن آنکه هر دم از ره دیگر در آید کیت آن هر چه دید اندر کف دل میراید کیت آن گو دهم مرغان را هر چه میراید کیت آن آن مکر برج جان ناگه برآید کیت آن

گل تخت تاز و تخت خورده گیرید	بلبلے کا بجا زبان در ہم نغاید گریستان
اگر بصورت بچو بلبل محو گل گشته معین	آنکہ در گلزار معنی سے سر اکیست آن

غزل

میں دہ بونی نہ تلم تا کد امین ستو این	بوسے غشت انیکہ می آید سو دویں
جان چو بولیش نشو و بر خود بد زہن	روح پاکست این بنگینجہ دردن پستین
ایسچہ دوست انیکہ جان چون ہر گران	آفتاب ایور کے دارد جان وست این
دین ہان جانت کوکہ طرقت بیت	اکیں زبان لب لبم نہادہ رو بر دین
بر دل عاشق زندہ ہر خطہ عشق نشین	زخم آن شتر میں بگر چہ خوش داشت این
دل کہ بر خوان وصال دست نشین	خام سوک دارم اما زان گان کست این
بادہ ہو جو جان ہیا ہو رخت جان معین	از دلش تا عرش صد جاغزو یا ہوشین

غزل

تن میان خلق و جان نزد خداوند جان	تن گرفتار زمین و روح در فہت آسمان
تن نشانہ گشت تیر حادثات دہرا	روح اندر خلوت حاصل اندو عالم شیان
کوہ ہری در خاتمے بود یک شکر کرین	شد جدا از خاتم و آسخت ہم با اصل دکان
آتش برداشت ابر قدرت از دیکو	باز آن قطرہ بدریافت و شد ہم رنگ آن

قطره را که ابر از دریا بنزدی در تو گوهری آورد در بازار عالم در فروخت از پس پرده معین نگه که از سلطان در شوار از کجا بودی بگوش منوس	هم بخود دلال گشت و خود خرید از خود عشق خود با خود با می ناز و بنام عاشقان

ع ن ل

آتش عشق تو در جان من افتاد کنون آنکه بر هر گجان زخم تو خورم چون گر چه دل در غم چو گان بلا افتادست شاه عشق آمد و شردل من میران کرد خلق گویند که این شهرت میران شد مدت بسته زندان طبیعت بودم ساعتی بزم خدای در میخانه کشاد تاریخ ساقی مایه زهر زنده برداشت آنهمه باده که از جام صفا خورده معین	رفت آرام و قرار همه بر باد کنون چه عجب گر کنم از دست تو فریاد کنون جز تحمل چه توان کرد چو افتاد کنون لیک مدتی بهر زادی نهاد کنون وہ کہ دیران نشد این بلکه شد با کنون دست غیب آمد و بندم همه بگشاد کنون صد هزاران خم خندان بمن داد کنون طور هستی مرا کند زنب یاد کنون همچنان از طلب خویش نه استا کنون

ع ن ل

من نه آن رندم که از می سر گران خواهم شد اگر نسیب بر لبم ستان آن فغان شوم شد

حالیا بارے چونی دم در کشیدم در درازا
 این زمان ستم ز من از غمزه سانی پیر
 من به گفتم چو بنیم گویش احوال خویش
 ز در تم شد غرق و با بحر آشنائی شکست
 بے نشان گشتم من اندر حبتن آن بے نشان
 گفتمش بہر تو تا کہ در جهان خواہم دوید
 گفت زین دآن چہ جو جو ز خود زانکہ
 آئینہ ہستی خود را صقلے میرن کہ من
 ز اہد از من صلاح و عافیت دیگر جو
 گر امید دیدش نبود من از گنج حیم
 از مضیق کن فکام کہ بود دانی عبور
 نقد کوینم بکت گردیت برد امان
 ذرہ خاکم ولے باہر دارم دوستی
 از نفخت فیمن روحی دید در گزین

چون بہت بوم من آن دم دغان خواہم شن
 چون شوم ہشیار در شرح و بیان خواہم شن
 من چہ دانستم کہ انگہ بزبان خواہم شن
 یارب از گرداب حیرت بر کن خواہم شن
 عاقبت در کشتار بے نشان خواہم شن
 در طلب تا چند نزد این دآن خواہم شن
 درنت چون جان ز پیدا نہان خواہم شن
 گر چہ نہانم ولی آخر عیان خواہم شن
 زانکہ من ر عشق رسوا جهان خواہم شن
 و اسرار ہر سو سوے غلد خان خواہم شن
 آن زمان کاندر فضا و لامکان خواہم شن
 آستین افتان برون زین خاک دآن خواہم شن
 پاے کو بان تا فراز آسمان خواہم شن
 لاجرم چون وح قدسی جلد جان خواہم شن

رسید یک نظر از شاه ذلوان زمین
 ہمارے قدس کہ بودیم سایہ پر دراو
 دلم چو فائز آسب روزگار شود
 مرا کہ پایہ جاہست فوق نہ طارم
 زمین دولت سلطان عاقبت محمود
 چو رولجام غیب آدم باستقبال
 بگویت کہ بوقت ظهور سر وجود
 کہ تا مقید قید وجوب و امکانے
 چگونہ سود توان برد از دکان کہ در
 نشسته منتظرم تا کہ پردہ وار حلال
 زردودہ رنگ تن از جان جان کنیز
 وفاز عمر چہ جویم کہ ہر نفس کہ زدم
 بہر دمے قدمے نیز غم دے کہ غم
 متاع جان و جان در برد بشد غم
 ہر آنچہ سوخت بسازد چنین شنید تم

قنادہ سایہ آن سر و سر فر از زمین
 ہزارہ شکر کہ افگند سایہ باز زمین
 رسد ز فیض تو صد گونہ اتہنا زمین
 ز خدمت تو رسیدت اعتراف زمین
 اگر رسد چہ عجب منصب ابان زمین
 عالس فلک آیند پیش باز زمین
 رموز عشق چہ گفتند اہل راز زمین
 نیاز روئے تو دارد چنانکہ ناز زمین
 قناعتت بمقال و حوصلہ از زمین
 بدست غیب کشاید در فن از زمین
 حقیقت تو در آئینہ محب از زمین
 چنان برفت کہ دیگر نگشت باز زمین
 کہ عمر کوتہ ورہ مے شود در از زمین
 و گر غم نیست بیاید ترک و تاز زمین
 ایاسپر کہ میوزیم باز زمین

چنانکه فاتحه در نسخ هر نماز بن مرگند نظر لطفت کار ساز بن	که ختم سعادت کند بخود واجب ربا تو سازد معین تو رو بجای

غزل

آن پر را دیدم و دیوانه ام ای عاشق دزد نهات ابد افسانه ام ای عاشق دیدم باید ورنه من نهان ام ای عاشق بعد ازین سر بر در تخانه ام ای عاشق گو بیا او شمع و من پروانه ام ای عاشق من که باد شاه جهان هم خانه ام ای عاشق گفت او نجیب و من دیرانه ام ای عاشق نمی آید بخت و من در دانه ام ای عاشق و تم فز دل جان جانانه ام ای عاشق میدراند لغزه مستانه ام ای عاشق من و گر اندر میان بیکانه ام ای عاشق	من شراب عشق را پیایه ام ای عاشق ان فنون کان لب شمع خواند در درانه غمش بنما سرخ گفتا که دیدار مرا من چو حسن نبگراند چهره بت دیدم بجز نه نور جالش میکشد سوخ خودم اندرین کاشانه ویرانه که منزل کنم باید دل شکسته گفتم تو کجا و او کجا تن جو بحر و دل صدف دیر و درانه ما تم دل گشت دل جان گشت با جان گر میان ما و ساقی صد نهرا نچره است پایه معین گشت آشنا بایه خود ای دوستان

غزل

تن چو از خاکست اورا خاک بیا بدین	جان ز افلاک سستیر افلاک بیا بدین
گر تو خواهی در نه در آتش بیا بدین	چون ز زمین قشور اورا پاک بیا بدین
در طایق عشق دادیهاست کاندز قلم آن	کما علی که میوان چالاک بیا بدین
ای دل از تیر قضا تا که توان کردن	همچو صیدت بسته قزاق بیا بدین
گر عریح جان میمنه بیدرت بر نه	در رکاب خواجہ لولاک بیا بدین

غزل

چشمه ساز دل که شد محبوب خرنسنگ	تیشه بردار و این خرنسنگ را در شکم
آب حیوان است اندر ظلمت هستی تو	ما سه شو خوش را در آب حیوانی گلن
و ده چه بوزست انیکه باهی میطپد از بهر آب	با وجود آنکه دارد در دل دریا شکم
گر چو باهی بر سر تابه بسوزم جای آنست	زین همه آتش که افتادست اندر جانم
دل مرا در سینه میسوزد همه شب تا برون	ز آتش سچش چون شمع که بسوزد در گن
لیک چون شمع که بر بالین بیالان	ز چو آن شمع فروزان در میان گن
بلبل جانم که مینالد بدام آب و گل	نوحه غم میسراید بهر مرغ غان چمن
چون ز باغ وصل آمد سوزندان فرق	جای آن دارد که نالد از فراق وطن
بلبل تا چند مینالد درین مجلس سراسر	قوت از باز و حق جویندش در شکم

مخت سحران بہ یقوت از پیراہن و چون تو مراتِ خدائی ہر حصہ بہت از خیر و چون دل مسکین معین آئینہ تست الیکم	عاقبت ہم شردہ وصلت رسید پیر اندرین آئینہ می بین و بر ویش دم من آئینہ خود را صفائی دہ ز نور خوشیتن

سَرْدِیْفِ الْوَاوِ

اگر صد بلبلان در صحن بہتان جھو تاب خورشید شہود افتاد و قصر و جھو قرعہ قسمت دران روزیکہ فی انداختند مشکل از شکرش ہین نعمت برون آیم کہ گر بودی حمد مرابجہ ز قصر قرابت خامدان گر عرش را در میخ فرش کنند گنگ شد مسکین معین ہم غور و جھو	و کفر و مرغ جان در باغ ایمان جھو گفت ذرات جہان پیدا و پنهان جھو نعمت آمد قسم جسم و قسمت جان جھو بر زبان قاصر من گشتہ آسان جھو کے شدی سر دفتر الفاظ قرآن جھو ز اوج غوت پایہ ناید بی پایان جھو مہتر آن باشد کہ سن گویم بدنیسان جھو

غزل

من نیگویم انا الحق یار میگوید بگو ہر حصہ میگفتے بس ہر بار میگفتی بگو انچہ نتوان گفتن اندر صومعہ بازار ہا	چون نگویم چون مراد لدا ر میگوید بگو من بنید انخم چرا این بار میگوید بگو بے تماشی بر سر بازار میگوید بگو

سرمشوری نهان کردن حدیث گفتش رازیکه دارم با که گویم در جهان آتش عشق از درخت جانمن برزد غلظ گفتش من چون نیم در من مردم سید ای صبا گر پست کنز ما چه میگوید معین	چون کنم هم ریمان هم دار میگوید نیست محرم با در دیوار میگوید هر چه با موسی گفت آن یار میگوید من نخواهم گفتن این اسرار میگوید این روانی را از میان بردار میگوید

غزل

نور تجلی میرسد از طور دل صد پاره بنیاد استوار از دل بنیاد این قصر ترا این بهشت کوکب از فلک است گل تابنده خواهی غارت کم شود ساقی طلب جام در کوی بدنامی مرا پیوند شد با دلبری گفتی چو پیچاره شوئی آنکه ترا چاره کنم تا چند در مهن زمین چون کودکان بایز	ای مرغ جان لشکر نفس مرغی که ان کی شعله بگذر ز نقش آب گل حیران آن گلخانه تو نور جان دل طلب بالا بهشت استاره در هم شکن خم و سبزه اندر پی خار شعله این خرقه ناموس من گو صد هزاران پاره و اسیر که پیچاره شدم بیچاره از چاره شعله بر چنین بساط ما وطن دارسته از گداز شعله

غزل

آینه وجودم چون گشت منظر تو	گر چه نبود قابل شد خوب در خورتو

خوشید بودی و من آئینه ز آهمن هر جا که رخ کشودم حسن تو نیمم گفتم ز خود خبر کن گفتار خود گذر کن بگذر معین ز کثرت اندر مقام و حد	گشتم چو ماه روشن اندر برابر تو هر ذره اندو بودم چون گشت منظر تو و آنکه بخود نظر کن تا کیست در بر تو آن شاه تلخ عزت بنهاد بر سر تو

غزل

بیا و بزم او آونی یکے حرفے زین شنو اگر اسرار وحدت راز من باور نمیدار بر افکن نور ظلمت رازره بردار کثرت نیاز عاشقان و ناز معشوقان چه می پرسی گفتم که ز شوق مینالم خبر کے دارم از عالم چو آب پیس پیس هر دم بگوش من از عالم معین در کش می باقی نبرد لب لیسنا	وزان اسرار ما آونی یکو طرز سخن شنو تو گوش هوش خود بکشا و بگام و بوشن پس آنکه سر وحدت را تو هم از خوشی شنو زبان چون سونی گنگست از مرغ چمن شنو رخ پرخاک میالم که ایجان در دین شنو که من راز تو شنیدم تو اکنون را تو شنو پس آنکه در دشتا قی ازان خوبتر شنو

غزل

نعلین ز پا فلکن در بر عشق ملال بیدار تو از بحر هر چند جدا افتو	آنجا نیکه جان بود بے جا شود آنجا دور اگر سر فلک سانی هم جانب در یار دور

مخ دل ہر زاہد تا باغ جنان پرد مانند چمن تا کے بر ہر حد شے پری اسے بے ادب سکین ز افعال چھوٹے گفتے کہ بردار من نہانت نمی نام چون جانب مائی ہم را بہت نامیم این قید حدوث از پارہ دار معین یک	مخ دل تو از ان بگذر ہر قبہ اعلا چون بال و پری داری بر پر سوا بالا تعلیم خدا خواہی در مکتب اسما رو زان راہ کہ میدانی اندر دل شہا ہمراہ مجو جزا چون میروی با مارو زان رہ کہ رسیدستی ہم پر خود دارو

غزل

در آئینہ جانم بنود خیال تو من محنت ہجران را امروز خریدام ایوان مرا و ما از عرش فروزن از خون دل عاشق میوشن بجای تو تا نقص نشود کامل ہرگز بجمال خود در صدر وصال آرند عشاق معینی	بگینخت دل ز عالم از شوق جمال تو سر پایہ سود من سودا سے وصال تو نان و مہر صفت خود را بسیتہم ببال تو در مذہب عشق آمدن بادہ طلال تو بگذر ز کمال خود انیت کمال تو رہ نیست روا باشد در صفت طلال تو
از مطلع دل تو علم یک لہو از خساو یا آنکہ ذرات تم ہر یک ہزاران فیثو	شد ذرہ ذرہ ہستیم در پردہ انوار یک ذرہ ہم دیدہ نشد از پر تو خساو

از دیده دل کن نظر تا بگری دیدار او تو بر نخواستی خورد زان هم او بر خوردار او با سر خود بین متصل سر هم از اسرار او دین قافل غافل صفت سرگشته در آثار او پید آدر هر نظری آغوش آن اظهار او ز نهار غیر حق ملان دیار اندر دار او نی نی که یار خویش شو تا چند باشی بار او مؤمن از و کافر از و در قید تور و نار او بازش کند زیر در بر جیر خم اندکار او در هر دو کوز و علم از جان نمود اقرار او پیرمغان کرد آن نظر کس چون آینه کار او زلف تو بر هم تافته آن حلقه بزمار او بشنو کلام نزل در کسوت گفتار او	حشش چو آید جلوه گر طاقت نیاید کم عشقش نهال باغ جان میوه صانع بگذر ز کوی آب گل در رو بقصر جان دل عاشق ز راه معرفت بگذشته از فضل صفت انهار حسن دیگر می بین ز هر چه بگیری منصور که بود آرزو بان کاوارا اتحق بنیان گویند یار یار شو تا چند باشی یار خود پریشان یکسر از و شنیک بد نظر از و خواهد کند در خود نظر آئینه ساز و آبشیر در ظلمت آباد عدم یک شعله زانوار قدم در پرده آتش مگر حسن تو آمد جلوه گر تر ساسوت بستانه بود از چلیبایافته مسکین معین در یک غزل نمود از لیل

غزل

کوفین شب نیست ز دریا خود او

هسته طلبه ایت ز نور وجود او

اندر جوار سایہ نماید وجود او تا دل نکشت غرقه بحسب شهود او ز رنگ وجودت حجاب نمود او تا وارہم ز ظلمت ہستی و درود او و اندر زیان عفتل نہادند سود او و امیت بہر صید گس تار و پود او پر زخم و نئے نئے قندے لعل سود او در نہ کجا ملائکہ کردے سجود او کا ندر دو کون یافت نہ ہیچ از نفوذ او تا چند غم خوریم ز بود نہ بود او	و جنب آفتاب کجا ذرہ رابقاست تاورد چون صدف گروصل او بکفت ز آئینہ دست نمود احسن دوست کوشکہ ز عشق کہ در جان خود زخم حافل چہ پے برد کہ فنا بایہ بقااست از تار عنکبوت چہ پروا ہما سے را بنیہ چو جان ز قید حوادث بدر پرد از روح خاص خویش دیکہ آردی از کنج عشق بردہ جهان بایہ دین عجب باشد جهان و مانہ غم خویش خور معین

سَرَدِیْفُ الْمَاءِ

پایہ قدرت فراز کون و امکان ساختہ خاک پایت طوطیا کی دیرہ جان ساختہ تا قیامت ہمنان مانند عنوان ساختہ جسم و جانت محنت بر انس و بر جان ساختہ	پیش از ان کاستاد فطرت فرشتہ دایان قالب آدم چو از خواب ہدم بردا سر ہچو بسم اللہ بر نشور قرانت خدا کی اندر ان عنوان و رحمت کردہ ظاہر اندرین

دوستان از مهر تو با نور ایمان ساخته	و دشمنان از کین تو بر نار حرمان خسته
عشق از بند روہالت گوی چو گان ساخته	شسوار و دل شوقیکہ در میدان چرخ
از برایت چتر و طاق بہشت ایوان ساخته	خواجہ عالم تو بودے لاجرم بنا ختم
حق درون حقہ ہم تو نہان ساخته	گور و وحدت را کہ میجویند در بحر قدم
ہشت جنت با ہزاران عور و غلمان ساخته	از براسے حاضر پیش گدایانت خدائے
بر طلبکاران این است چہ آسان ساخته	راہ جنت گر چہ دشوار است پیش دیگران
آتش و وزخ بر این است گشتا ساخته	نار خرودی برابر ایم گشت گلستان
بہرین است فلان نوع انسان ساخته	بہر فرزند خلیل ارگو سفند آمد فلان
لیکن از میر گدایان تو از زان ساخته	گوہر و دلاش بقدر ہر دو عالم میخیزد
تا شود وزان یک نظر کار فقیران ساخته	یا رسول اللہ بحال مامیان کن کہ تیر
کہ ز جہالت خویش را حکوم شہیدان ساخته	رحمۃ اللعالمین بر پیشانی رحم کن

عین

عشق علم ہمیشہ ہر یک بر آئندہ	ای کوس دولت تو ما کت فلک زدہ
خوگاہ زر طناب از ان بر فلک زدہ	آئینہ دار طلعت تو بودہ آفتاب
از نیمہ سیاست تو آن فلک زدہ	ملک حسن زد فلک لاجرم شکستہ

از صفیہ سپهر نشد عل شکایت	زان نسر و افش سه لفظ شکایت
دیو یکم کرده خدمت دولت آفر	دراوج کبریا سے تو پر برکات
دانسته نقد معیش صاحب عیاضیت	صراف عقل نقد تو چون بر مرکب
در بزم خاص محرم الا سر آمده	چون تیغ لا تبارک بهتر تر کرده
در لغت خواجہ دوسر درویش معیار	کوس محبتش ز سہا تا سگ کرده

غزل

یک قطره بحر قدرتش بر سر دھالم نختہ	وان قطره صدر دریا شدہ دھالم باہم نختہ
نور تجلے زد علم ہر سچ از برج علم	کوہ وجودم لا جرم چون از ہم نختہ
از جملہ ذرات جہان نور تجلی ہن عیان	زیراکہ بحر بیکران در طرے عالم نختہ
چون بر زند خورشید سرحقا کہ نگذار دشر	موج ہوا شب تا سحر خیزانکہ شبنم نختہ
شہ چون خورد جام صفا بر خاک یزد عجا	زان حق شراب عشق را بر خاک آدم نختہ
من عاشق دیوانہ در میکشتم خمخانہ	زان می کہ یک پیانہ بر عرش اغلام نختہ
تا رنجبت از ازل سوخت تا روز ازل	دل را کہ عشق لم یزل در پوتہ غم نختہ
چشمیکہ از انوار میوہ بر بخور دارا و	از حسرت دیدار او اشک و ماہم نختہ
عشق از درانہ فلک آتش زداند یکیک	وانکہ بادغ مانک بر جاہم نختہ

خود میدید در دل از آن میرزا اسرار	چون خدره آهنگران که ضربت دم بخیزد
در تافت خورشید لقین از مطلع جان	والسره فیضی بچین بر هر در کم رختیه

عزل

جانیکه ندانمش مره عشق مزید	از لطف گریزان شده در قفس خیزد
در قید تعلق توان داشت بصد	مرغیکه ز دام سبزلطف پریده
سالک در اول قدم این راه نشتر	ره رفته بس لیکه بجای نرسیده
از گلبن غم خار تم خورده نالید	آن یار که گلشن جان رو تو دید
جانم چو گل از غنچه بدون آید از آن	گو وقت سحر پرده ز روی تو کشیده
کو محرم جان تا دل ارم برانشر	آن نمکته که گوشتم ز لب عشق شنیده
دریا که گرم بهج محبت زده ببا	در با هم در رشته جان تو کشیده
دانی که محبت چه بود کو کو نشو	آن دانه اشکی که ز چشم تو بکیده
از بزم است آمده نرسیده	زان بره که جانش ز غمی خسته

ردیف المیاء

گر بچشم حقیقت وجود خود بینم	قیام جمله اشیا بود خود بینم
وجود بهر نیست نارسو سوسه کرد	اگر بدون کنی از سر تو دو خود بینم

ز قمر کجہ توجسد در عشق برآر۔	کہ گنج مخفی حق را نقد و خود بیست
بقصر عشق ترا پایہ از سر جہدست	کہ تخت ہر دو جهان با فرد خود
تو چون فرشتہ نظر جمال دوست	نہ چون لہلہ کہ ہمین در بحر خود
ازین حقیقت ناست چو بگذری شاید	کہ تا دلتے قدرتی صمد خود
بیاز خانہ برون آو نور دوست	تو چند نشینہ سرخ و کبود خود
اگر زائینہ زنگ صد و بردانی	جمال شاہد حق در شود خود
بہ بند ویدہ ز اعیان کہ تاز عیان	وجود و ہست چو جان وجود
بیابہ بزم گدایان شہ نشان خود	کہ تا نتیجہ احسان وجود
و را مجلس مسکین معین شوریہ	کہ نقل و بادہ ز گفت شنود خود

غزل

گو ہر عشق خود در چشمہ تن سے طلبی	دل چو دریا کن اگر در حدن سے طلبی
چہ روی دشت و بیابان سوا ہو تبار	زلفت ادب وے اگر شک ختن سے طلبی
باز عشقے تو درین دام کہ آرام مجو	سوے او باز پر از ان کہ وطن سے طلبی
نکتہ جسم از ان منطوق شیرین سوال	گفت بنگر کہ کلام بچہ فن سے طلبی
من نجاتم نہ دلم نے بد ہم چند مرا	کہ زجان گاہ ز دل کہ ز بدن سے طلبی

بر سر عرش دیدیم کہ بگویار کجاست عاقبت پڑہ بر افکند کہ ہاں پیشتر آئے گیر در دار بقا جل انا الحق درست عذیب چمن عشق شوا و طائر قدس خافہ لے کن از اغیار و بچہ یار معین	گفت بآست شب دروز زمین طلبے جام مے گیر اگر شرم شکن مے طلبے چند در در قنادار و در سن مے طلبی گر تماشاے گل صحن چمن مے طلبی کیں محاسن کہ ضدین معانی طلبی

عین

چو از جمال نقاب بطون براندازی ز نور حسن چو رخسار شمع آرائی نقوشش ہر توار و سر دل نخواہد رفت چو چنگ نہ کشم این گوشمال زخم فراق سپاہ در و بلا صفت کشند از چہ را ہمین دست کہ آئینہ است در دستش و لے مظاہر داعیان چو زخمت بستند ہر آئینہ کہ تو عکس جمال خود بینی رموز عشق دلم از تو با تو سبک گوید	دران فلور وجود مرا عدم سازی مکن ملاست پروانہ بجان باری اگر در آتش عشق چو موم بگدازی مرا دم آنکہ بزم وصال نہواری تقلب ما علم عشق چون برافروزی بے چو گوی بہر جانی کہ می تازی تو خواہ آئینہ سازی و خواہ گویازی اگر در آئینہ دل تحبہ اندازی چرا کہ ہر چو تیش ہدم دم آواری

اینیر از دل خود نمیتوانم گفت	تو را ز من شنوی به که محرم را که
معین بیک نظر از خاک برگرفته	بدان امید که باز از نظر نیندازی

غزل

ایکه اند معین پیدائی هنائی کیستی	هر چه در فم و گمان اندر نه آنی کیستی
جمله اشیا ز حد و صفت شد معلوم	ایکه بیرون از حد و صفت بیانی کیستی
ایکه در هر هنر از هر نوعی خوری کردی	در لباس جمله اعیان عیانی کیستی
نه بدن از تو خبر دار و نه جان از تو	تو چون جان از بسکه پیدائی هنائی کیستی
ایکه هر چه شد و شیر اندر رگ جانی روان	جان شیرین منی با جان جانی کیستی
منزل کشیع و بی منطق به عالم در زدی	ایکه سمع و نطق هر گوش و زبانی کیستی
جمله ذرات جهان هر یک نشان است	با وجود این نشا نهانی نشانی کیستی
در فراق آزارش درو مندانی و یک	در وصال آرام جان عاشقانی کیستی
جام شش روی جهان از عکس نیست	تو بیرون از شش سوی کون مکان کیستی
من محبت و جو تو هر دم در دم دیوانه و	و سبب عجب هر سو روم با من دانی کیستی
با معین گفت هر تو تا بکس خواهی دید	هم ز خود جو هر چه خواهی تا بانی کیستی

غزل

تو منظر لغات جمال معبودے	وے در یغ کز آئینہ رنگ برودی
درخت ہستیت از نار عشق پاک لبوز	کہ تا تمام نوزے مقید دودی
چو مفردان مجرذ پر دہا بدر آئی	چو ہیوگان چہ گرفتار تا کلو پودی
زبان و سود چہ در دست اختیار کو	زبان تو ہم ازان شد کہ طالب دودی
عدم وجود نگر دد کہ در حقیقت حال	مجاز بر تو نہادند نام موجودی
سحر بام فلک طبل عشق می کوبند	چہ شد کہ یک سحر آواز بل تشوئی
در آب عرصہ میدان کہ در بدایت حال	ز جملہ منتیان گوے عشق بر بودی
تو قدر خود بہ ازین در مواند فضل	ہمہ طفیل تواند و توئی کہ مقصودی
ہنوز آدم و عالم نبود نام و نشان	کہ در سراج وحدت طلیس حق بودی
ملک سجدہ آدم قیام ننودے	اگر عیان نہ بدیدے جمال مہبوی
شہید عشق شوائی دل کہ نزد اہل شو	یکے ست مرتبہ شہادی و شہوی
اگر بگوہ رسد قطرہ رود از جاے	ز بادہ کہ بامید ر یغ پیودی
کدام بادہ قوی تر ازین تواند بود	کہ حسن خولیش بایسحاب نبودی
ز ذرہ ذرہ شنو نعرہ ہائے منصور	کنون کہ ارنخ تابان نقاب کشوئی
ہلاک من تو و اجنباب از تو محال	مریض عشق ندارد امید مہبوی

هزار بار کشیدم هزار بار غمت ز بار عشق تالدمعین و بخود گوی	تو بار دیگر و بار دیگر بنزد که بپشت چنکشد بار بیل محمودی
غزل	
بخدا غیر خدا در دو جهان نیست کسی نکته سر محبت چو نهان از من تست مسند عزت و خلوت که وحدت خالیت لاجرم عاشق و معشوق ز خود ساخت پدید اینهمه زمره کر سینه خود میشنوی زنده دل چه غم از رفتن جان و زایل دل جان عاریتم گر برود عمر تو باد دعوی عشق درین معرکه هرگز ننگم بار عشق تو معین بدل و جان کشید	صد اولیست و لا واقف از آن نیست کسی لاجرم در صدد شرح و بیان نیست کسی از ازل تا به ابد در خور آن نیست کسی تا که بروی بخبر از دے نگران نیست کسی تو چه گوئی که درین خانه نهان نیست کسی ز آنکه دل زنده باین روح روان نیست کسی ای حیات دلمن غیر تو جان نیست کسی اگر از جان و دل خویش جان نیست کسی که هوادار تو تنها بزبان نیست کسی
غزل	
اگر زمسته خود چشم دل فرزند کنی دے زمستی خود بگذری به از صد سال	نخست دیده بدیدار دوست باری کنی که روز روزه بداری و شب نماز کنی

چو سزدوست ملج گر کنی ز خود کوتاہ بلندیت بتواضع منارہ اند بکبر ز کعبتین فلک نقد جان نخواستی برد بناز کے برے ہمنسل مقصود گرت بناز بر اند مرد کہ آہستہ کار ز بندگی بیشینے تخت سلطانی	سزد کہ پاسے درین انجمن دراز کنی تو خویش را نتوانی کہ سرفراز کنی چو عرض شعبده باج حسن حقہ باز کنی مگر سلوک رہش از سرنیاز کنی بصد نیاز بخواند ترا دنا ز کئے اگر تو خدمت محمود چون ایاز کنی

عشر

مرا ایساتی وحدت برادر عہد ازان مگر ایچم چہ میجوشی چوے دردی تو میر چہ بادست این نمیدانم کہ جام دل کیج بدیدم دیکر چون سہ شدم از حسن مقاماتی بدیدم من حکایات شنیدم من ز عقل خود بدون رنم نیاز خون رنم وزان یک جرمہ پر کردم باید و نیاز نہ عصیان ماندنی طاعت شدیم خواند اسما	کہ ہر دم از سیاه پوش برآید از دم ہی لگوای ز چہ مینائی چو ہم خود میجو زدی چنان از رنگ صافی شد کہ دیدم یار زدی مراد بر کشید آنکہ گاہ از من بھی تا کر بحالاتی رسیدم من کہ کس آنجا ندہ پی بمخاندہ درون رنم بدیدم نهما پری فنا از خویش بتردم بقائی یا نتم زان چنان گشتم در آنکالت کہ دوس گشت شہر

معنی بس کن این دھوکہ کرد دیون آنکھ
ہنوز اذد فتر منے نکدی یک درق رے

عزل

گئے کہ از رخ تابان نقاب لفت کیا بیان زیادہ برون در نہ جملہ پردہ افکن چگونہ صبر توان کرد در فراق جلت ہیک حجاب کہ برداشتی دلم بر بود دل مجلسستان در آو خاک شو آنجا چو جرمہ خواریستان حق نیست توایت بہ نیم جرمہ زدل بر ز نہ ہزار انا الحق	ز عاشقان نگاہے ہزار دل بر پا کہ نیست سوختگانرا در کشیک جدا کہ ہر زمان بدم صد ہزار بار دے جہان نامند و جان ہم اگر چال نما کہ جرمہ تہوریزند از شراب خدا نہ ہر حجاب کہ باشد تمام خود بدر خوش باش معنی نگز خود تو کجا

عزل

دلا چو محرم آن دلبر گمانہ توئے وگر فروز و کائنات عشق آتش شوق تم چو دائرہ و نقطہ در میانہ دلم بگفتہ اند کہ بہانہ تو در عجا گشت ہمائے عشق بدام حدوث کی گنج	قضا چو تیر بلا میں نہ نشاندہ توئی شرارہ کہ بریزد ازان زبانہ توئی دلم چو دائرہ و نقطہ در میانہ توئی وچو دست حجاب من و بہانہ توئی جو مرغ خانگی در قید آب و داندہ توئی

چو حلقہ فطر سے برد و بنیدانی | اگر طالب خودی در درون خانہ توئی

معین برائی بمنبر گوے نکتہ عشق

کہ بلبل چمن عشق در زمانہ توئی

خاتمہ الطبع

بر ضمیمہ منیر منظر ارباب و جہد و شوق و خاطر خطیر اصحاب حال و ذوق اصم
و لاج باد کہ درین زمان تقدس نشان دیوان معرفت بتیان قطب پر
عرفان شیخ الموحیدین افصح التکلمین سلطان العارفین معین الملتہ والدین حضرت
خواجہ معین الدین چشتی یتیمنا و تبرکاً براسے افادہ طالبین و افاضہ
راغبین در مطبع شمشعی تول کشور واقع لکنو سابق ازین چند بار طبع شدہ بود
الحال مطبع شمشعی نو کشور واقع کانپور بسبر پرستی محلے القاب و می المجد
والحسن علی بن ابی طالب شمشعی پر اک نرائن صاحب راسے بہادر ملک
مطبع دام اقبالہ باہ و سمیرا علی بار سوم حلیہ الطبع در کشید

آثار شریف - منظوم تذکرات قیامت -
مجموعہ کا شمار - حالات قیامت و پشت
ادب از مولوی حسان علی -
قیامت نامہ پشت نامہ - از مولوی
قاسم الحق -
آثار قیامت -
قیامت نامہ - مسئلہ آئینہ انشوی - از مولوی
شمس الدین احمد بہادر اکبر السلسلہ کشت
بارہ بکلی -
تخلی و رد - منتخب بغیر الکلام از مولوی
منظور احمد -
رسالہ کسب الایمان - از مولوی ظہور الحق
مجموعہ توشہ عقبتہ - درود وظائف -
انبی و اسمائے رسالت نامہ -
مجموعہ نو دہ نامہ بار تہیائے - شامل
رسالہ دہ دہاسے مضی (۴) قصیدہ بردہ
(۳) قصیدہ مات سعاد (۴) قصیدہ سوشید
(۵) دعا سے مرانی (۶) قصیدہ حضرت
ادیس قرنی -
انوار محمدی - مع نقشہ شجرہ فرق قدریہ و جبر
و غیرہ از مولوی محمد امیر اکبر آبادی -
شرح چیل حدیث از مولوی امیر علی -
مجموعہ وفات نامہ - شامل پانچ سالہ
(۱) وفات نامہ دین قصیدہ نعتیہ - (۲)
قصہ حضرت بلال (۳) نعتہ حضرت دانی حلیہ

(۴) علیہ شریف معروف بہ نبوت -
مولد شریف شہید گلان - از مولوی
علامہ امام حسینہ الد آبادی -
ایضا خرد و مصنفہ -
مولد شریف غزیریہ - از حافظ عبدالعزیز
مولد شریف جدیدہ - از مولوی احمد خان
مکونی -
زیور ایمان مولد شریف عورات و ستور
لی - از ان میں از مولوی محمد نور علی -
مولد شریف عربی - ہاتر جمہار و دوا مولوی
سلاست اللہ -
مولد شریف مع - فضائل چار بار مطبوعہ
مطبوع گلشن احمدی دات کھنؤ -
نصرت احمدیہ فی رد قول النجریہ - شہادت
مغل میلاد شریف از سید احمد علی -
مخزنی المشتیرن - تردید معترضان دیگر
مذہب دہابی از مولوی محمد سعد الدین بدایونی -
منظر المیلاد مولد شریف منظوم از شیخ وزیر علی
مخلص عامل -
شمس الضحیٰ فی میلاد المصطفیٰ مولد
از مولوی حبیب اللہ -
مجموعہ میلاد مصطفوی شامل تین رسالہ
(۱) میلاد مصطفوی - (۲) وظائف المؤمنین
(۳) شکر یہ دربر - بنابر مذہب امامیہ مصنفہ
سید وزیر حسن رضوی -

مولانا محمد علی صاحب
رحمت الاعظم

نسب نامہ رسول - حال نبوت سے
وفات مبارک تک -

نورنامہ و شمائل نامہ از محمد علی اور شمائل کا
ذکر از مولوی عبداللہ -

خدا کی رحمت - حال پیدائش رسول اعظم
از مولوی سلامت اللہ -

مولود شریف - برزخی مصنفہ محمد عبداللہ
قادی -

رسالہ زبدۃ الاذکار - از مولوی غلام حیدر
مرحوم گوبانوی در بیان مولود شریف و اہل بار
بریاصل الاول اور مولود شریف ساز تصنیف
محمد بشیر صاحب -

رسالہ حقیقہ جبین سائل حقیقہ مولود کے مفصل
مرقوم بین باطراف طریقہ تربیت اطفال -

دافع الہام فی محفل خیر الانام در بارہ
دفع شبہات باضین مولود شریف رسول کریم
مولفہ مولوی حافظ عبد السمیع -

راحت القلوب - فی مولود المحبوب جلالہ
اعلیٰ درجہ کا مولود شریف ہے مع حلیہ شریف
بکوالہ روایات کتب مجموعہ معتبرہ واجب التسلیم
مواجب الہدیہ در فضیلت الاحباب و مدارج النبوت
وغیرہ مولوی عبدالسمیع بیدل -

تصنیف ابوہم الجہد مصنفہ منشی سید عظیم صاحب

عادت المساکین فی آخر الدلائل

مصدقہ حاجی محمد دراب اللہ صاحب -
اسرار نبوت و فضائل نبوت - علم البدن

مولود شریف کا ہے اور منشی ظہیر الدین بکراچی -
محمد خاتم النبیین - از منشی امیر احمد -

سرور القلوب فی ذکر المحبوب -
سراپاک سے سید المرسلین علیہ السلام

از مولوی عبدالرزاق گلشن دہلوی -
ہدیہ ہمدانیہ - یہ ترویج مذہب ہمدانی -

گلستہ محسن - شامل چار رسالہ (۱) رسالہ
دین خیر البشر (۲) خمس نعتیہ (۳) صحیح علی
(۴) سراپا سے رسول از مولوی محمد حسن صاحب
حمسہ محمدیہ - در فضائل پیغمبر خطبہ باب از مولود
مولوی نجم الدین بک -

مجموعہ نسیم حنیت - شامل چار کتاب نامہ
نسیم حنیت (۱) قصیدہ نعتیہ (۲) خسیا بان

فردوس دہم - فضائل درود از مولوی محمد کاکا
سبیل الجنان ترجمہ اردو - تکمیل الایمان
ترجمہ میر علی گلشن میر -

فلح دارین - از تصنیف خباب مولوی
قطب الدین صاحب بہادر دہلوی - کاغذ
رسمی یہ رسالہ ادب آموزی و معاشرت شریعہ
میں نہایت مرغوب ہے - آئندہ کے مطالعہ کے
طریق شریعت بخوبی معلوم ہو سکتا ہے -

دلائل

CALL No. ۱۹۱۶۵۵۱۰۸
 ACC. No. ۱۶۱۲۸
 AUTHOR حسین الدین جشتی، خواب
 TITLE دیوان

۱۹۱۶۵۵۱۰۸
 ۱۶۱۲۸ ۱۹۱۶۵۵۱۰۸
 حسین الدین جشتی، خواب
 دیوان

Date	No.	Date	No.

MAULANA AZAD LIBRARY
 ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES :-

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of Re. 1-00 per volume per day shall be charged for text-book and 10 Paise per volume per day for general books kept over-due.

